Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...май 1921 оной ...ин 21-нээ гарана | № 78 (16301) | 1983 оной апрелиин 3, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро ...тэ заседани дээрээ «РСДРП-...ёрдохи съездын 80 жэлэй ...ухай» тогтоол баталан аба... тоолой текст хэблэлдэ то...охо.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна ...тарь Ю. В. Андроповой Ни...агагай правительствын хүтэл...ны Соведэй координатор Д. ...нтэй хэhэн хөөрэлдөөнэй ...дые КПСС-эй ЦК-гай Полит... хаража үзөөд, hайшааhан ... Энэ бээе лааhан байлал...рэнэй дотоодын хэрэгүүд... империалис хамааралсалгада ...үтээр Никарагуагай арадай ...тэй Советскэ Союзай ажал... hанал нэгэтэй байhыень ...тбюро зүбшэн хэлсэлгын үе...лэ. Совет-никарагуан ха...рилсаас саашадань хүгжөө...жээнүүд хараалагдаба.

...эд Ю. В. Андропов, А. А. Громыко гэгшэдэй ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяртэй уулзалгануудай дүнгүүд hайшаагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихоновэй хани ёhоной албанай хэрэгээр Югославиин Социалис Федеративна Республикада ошожо, хэhэн хөөрэлдөөнүүдэйнь дүнгүүд тухай, мүн нүхэр Н. А. Тихоновэй Ливиин революционно хүтэлбэриин гэшүүн А. С. Джеллуд түрүүтэй Ливиин делегацитай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн тухай мэдээсэлнүүд заседани дээрэ шагнагдаhан байгаа.

Удаань КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ машина, түхеэрэлгэнүүдэй техническэ хэмжээе, шанарые саашадань дээшэлүүлхэ, тэдэнние хэрэглэлгые hайжаруулха, 1983—1990 онуудта эдэнние ехээр бүтээн гаргажа эльгээхэ хэмжээнүүд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ. Һүүлэй арбан табан жэлэй хугасаа соо колхоз, совхозуудые машинануудаар хангалга нилээд hайжаруулагдаа, машинно-тракторна паркын бүридэл эрид шэнэдхэгдээ, хүдөө ажахын ажалые элшэ хүсөөр хангалга гурба үлүүтэй дахинаар дээшэлүүлэгдээ.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажахыда зорюулагдажа гаргагдаhан зарим машинанууд, түхеэрэлгэнүүд мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ үшөөл гүйсэд дүүрэнээр харюусанагүй, энэ талаар эрдэм-шэнжэлэлгын ба конструкторска зарим эмхинүүдэй хүдэлмэриин үрэ дүн хангалтагүй байна. 1986—1990 онуудта ургамалнуудые тарилгын, мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангадаг тракторнуудые, тракторай тэргэнүүдые, экскаваторнуудые, бульдозернуудые, скреппернүүдые, ашаанай автомобильнуудые, машинануудые зохёожо бүтээхые хараалhан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй программые Политбюро hайшаагаа. Хараалагдаhан хэмжээнүүдые бэелүүлгэ хүдөө ажахын машинануудай шанарые эрид дээшэлүүлхэ. СССР-эй Эдеэ хоолой программа дотор хараалагдаhан таряан ба мал ажалые гол түлэб комплексноор оньhожоруулгые түгэсхэхын түлөө шухала хэмжээнэй машинануудые худалдаха арга олгохо байна.

1984—1990 онуудта Карелиин АССР-тэ гэр байрын, коммунальна ба соёлой-ажаhуудалай барилгые түргэдхэхэ хэмжээнүүд тухай дурадхалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хаража үзэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй батална абаhан тогтоол дотор байрын гэрнүүдые, больницануудые, hургуулинуудые, hургуулида ороогүй хүүгэдэй эмхи зургаануудай барилгые нилээд үргэдхэхэ, автономито республикын хүн зоной коммунально-ажаhуудалай хангалгые hайжаруулха даабаринууд тодорхойлогдоо.

Ажахын ба социально-соёлой байгуулалтын, аха дүү социалис оронуудтай харилсаа холбоогоо бэхижүүлгын, Советскэ Союзай эб найрамдалта гадаадын политикые залан сэхээр бэелүүлгын бусад зарим асуудалнууд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

МҮНӨӨДЭР—ГЕОЛОГОЙ ҮДЭР

ТЭСЭБЭРИТЭЙ ЯБАХА УЯЛГАТАЙБДИ

1981—1982 онуудай зунай туршада хэhэн бэдэрэлгэнүүднай ahала hайн үрэ дүнгүүдтэй. Хяагтын райондо даалгагдаhан участогуудтамнай руднабэшэ ашагта малтамалнуудай баян хэбтэшэ олдоо hэн. Адуу малай болон шубуунай эдеэ хоолой рациондо ородог цеолит гэдэг минеральна бодос тэндэ бии. Илангаяа барилгада хэрэглэгдэхэ hайн шанартай элhэн элбэг. Газарай дээдэ нюруунда 60—70 метр зузаан үе болон хэбтэhэн барилгын энэ шухала материал тон ехэ талмай эзэлнэ. Тиихэдэ хирписын үйлэдбэридэ ехээр хэрэглэгдэхэ улаабтар шабарай баян хэбтэшэ элирүүлэгдээ. Мүн хүшөө памятник, гэр байрын дотор, гадаршье талые шэмэглэхээр хабтагар хара шулуунай баян нөөсэ олдонхой. Нимгэхэн аад, үе үеэрээ амяарлажа хэбтэhэн иимэ шулуун тон үсөөн дайралдадаг юм. Тэрэнние хюреэдэн абаад, ялайштар мулихадэ, эхэ байгаалиин уран гараар зурагдаhан айхабтар гоё үнгэтэй угалзанууд гаража ерэдэг. Иимэ шулуугаар гэр байрануудаа шэмэглэбэлнай хэды гоё байха hааб. Теэд ойрын сагта барилгын энэ материал хэрэглэгдэхэгүй. Юуб гэхэдэ, тэрэнние хюреэдэхэ тусхай түхеэрэлгэ хэрэгтэй. Тиимэhээ республикынгаа уралан нарижуулагшадта, ухаалан зохёогшодто хандаха баатай болонобди. Ушар юуб гэхэдэ, барилгын тон үнэтэй материалнуудай нэгэн болохо декоративна энэ шулуун арадаймнай социально-соёлой хүгжэлтэдэ тон ехэ удха шанартай байха. Тиихэдэ хари гүрэнүүдhээшье захилнууд ерэжэ байдаг болонхой.

Хяагтын районой газар дайдын уhаар хоморынь мэдээжэ ааб даа. Тиимэhээ ганданги энэ дайдые уhаар хангаха гээшэ манай гол зорилгонуудай нэгэн юм. Газар дорохи уhанай урасхалые нарийнаар шэнжэлжэ, бүхэли зундаа үрэмдэлгын хүдэлмэри хээ hэмди. «КГК-100» түхэлэй бүтээсэ ехэтэй үрэмдэлгын түхеэрэлгэ хэрэглэhэнэй ашаар ажалаймнай бүтээсэ эрид дээшэлээ hэн. Үрэмдэhэн олохон газарhаамнай уhан өөдөө харьялаа. Мүн бэшэшье газарта сэбэр уhан олдонхой. Тиигэжэ нуга сабшалан болон таряанай поли бүлэгдэhэн уhаар уhалагдадаг боложо байна.

Даалгагдаhан участогуудтамнай ашагта малтамалнууд элирүүлэгдээ юм. Жэшээнь, зэд, гуулинhаа гадна бэшэшье үнэтэй сэнтэй ашагта малтамалнуудай баян хэбтэшэ бии.

Нёдондонойнмнай түсэбтэ даабаринууд амжалтатай hайнаар дүүргэгдэнхэй. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбнай 104,3 процент бэелүүлэгдээ. Тиихэдэ хүдэлмэриимнай үнэ сэн 12,2 процентээр доошолоо.

Минии хүтэлбэрилдэг съемочно отряд 25 хүнhөө бүридэнэ. Нэгэ эрмэлзэлтэй, hанал бодолтой хадаа нэгэ амин болоhон эбтэй эетэй коллектив юм. Коллектив доторнай бэе бэедээ нүхэр ёhоной хандалга батажанхай. Теэд манай хүдэлмэридэ эдэ шанар шэнжэнүүд тон шухала гээшэ ааб даа. Ан гүрөөлэй, шубуу шонхорой амидардаг хангай тайгаар, хада уулаар, уhагүй талаар бүхэли зундаа байгаалиин баялигые бэдэржэ ябаhан геологууд ямаршье гэнэ усалда орожо болохо. Хэн нэгэндэмнай хүндэ хүшэр сагай тохёолдобол, наhаяашье үгэжэ туhалхаар хэзээдэ бэлэн байдаг геологууд барандаа hайн hайхан hанаа сэдьхэлтэй, түрүү үзэл бодолтой хүнүүд гээшэ. Отрядаймнай гэшүүн бүхэн даалгагдаhан хүдэлмэридөө харюусалга мэдэрэн, бүхы бэеэ үгэжэ хүдэлдэг. Тиимэhээ манда ажалдаа журамая аллаха үшөө нэгэтэшье үзэгдэлгэгүй. Юрэдөө, хэмнай хэн гэлтэгүй, бултадаал оролдожо, арадайнгаа ажахын табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ хубитаяа оруулалсажа ябанабди. Гэбэшье эрдэм мэдэсээрээ, оролдосотой hайн ажалаараа шалгарhан мэргэжэлтэдые дурдамаар. Геологууд Н. Н. Иванькова, А. И. Демиденко, геофизик С. Н. Гладышев, геохимик П. Н. Радченко, мүн үрэмдэлгын отрядай геолог В. В. Кошкин гэгшэдые үгын дээжээр магтаха байнаб. Ямар ажалша бэрхэ, хүхюун дорюун, мохошогүй зоригтой хүнүүд гээшэб! Заримдаа эсээд, туляад байhан нүхэдэйнгөө эрмэлзэлыень бадараажа, шэнэ бэдэрэлгэдэ зориг-жуулжа шададаг, мүн бусадта жэшээ харуулан, ажаллажа ябадаг хүнүүд юм. Ямаршье бэрхэшээлhээ тунхарингүй хододоо дорюунаар алхалжа ябадаг эдэ нүхэдэйнгөө хажууда бэшэнииншье, илангаяа залуушуул, амжалта тээшэ далижадаг лэ. Хүнэй хүлөө табяагүй гэхээр хада уулада, ой тайгада иимэл эбтэй ээтэйгэр, бэе бэедээ туhалжа, хүдэлөөгүй hаа, ашагта малтамалнуудай нюусануудые олохогүймнай мэдээжэ ааб даа.

Мүнөө бидэ нёдондонойнгоо хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолжо, геологическа карта зохёожо дүүргэнхэйбди. Шэнжэлhэн участогаймнай түхэл тон нарийнаар саарhан дээрэ буулгагдажа, ашагта малтамалнуудай хэбтэшэнүүд тэмдэглэгдээ. Иигэжэ нэгэ экспедициимнай хүдэлмэри дүүрэбэ гээшэ. Мүнөө ерэхэ зунайнгаа хүдэлмэридэ бэлдэжэ байнабди. Һаяар бэлдэлгын хүдэлмэри дүүргэгдэжэ, майн эхээр шэнэ бэдэрэлгэдэ зорихобди. «Геолог, тэсэбэритэй яба. Нарандашье шаруулхаш, hалхиндашье үлеэлгэхэш...» гэhэд дуун соо хэлэгдэдэг адляар отрядаймнай гэшүүд хүсэл зориг түгэлдэр, хээрын хүдэлмэриин ээлжээтэ хаhын хүрэжэ ерэхые тэсэжэ ядан хүлеэнэ.

В. Е. ЛЕОНОВ,
Хяагтын геологическа партиин съемочно отрядай начальник.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ГАЙХАМШАГТА ОЙ

Совет болон венгер арадуудай хоорондохи бата холбоо барисаан хамтын революционно ёhо заншалнуудаар, марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байлгаар тодорхойлогдодог юм. Фашизмhаа Венгриие сүлөөлhөөр 38 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй апрелиин 1-дэ болоhон баярай суглаан дээрэ энээн тухай тэмдэглэгдээ.

Хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгада венгер арадай туйлаhан амжалтануудаар совет хүнүүд омогорхохын ехээр омогорходог юм гэжэ үгэ хэлэгшэд зааба.

ВСРП-гэй ба КПСС-эй, ВНР-эй ба СССР-эй хоорондохи аха дүү ёhоной хани барисаан, олон янзын үрэ түгэс харилсаа холбоон хадаа зохёон байгуулхы ажал ябуулгадань венгер арадта хүсэ шадал нэмээдэг, тэрэнэй амжалтануудта шухала эшэ үндэhэн болодог юм гэжэ ВНР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ш. Райнан мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Ороной газарай баялигуудые үргэлжэ дээрэнь шэнжэлгые түргэдхэхэ, минерально-түүхэй эдүүдэй нөөсэ баялигуудые элирүүлэн нээхэ гээшэ энэ табан жэлдэ геологуудай бэелүүлхэ гол зорилго болоно. Элшэ хүсэнэй программые бэелүүлгэдэ тэдэнэр ехэ хубитаяа оруулна. Нефтиин ба газай промышленностиин үндэhэ hуури үргэдхэгдөө, минеральна утэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ түүхэй эд болодог фосфоридуудай, апатидуудай ба калиин дабhанай нөөсэ баялигууд үргэнөөр шэнжэлэгдээ.

Һалбариин ажалшадай мэргэжэлэй hайндэртэ — Геологой үдэртэ зорюулагдажа, апрелиин 1-дэ Москвада болоhон баярай суглаан дээрэ энээн тухай хэлсэгдэhэн байна.

СССР-эй геологиин министр Е. А. Козловский элидхэл хэбэ.

Хүдэлмэреэ саашадань нарижуулан hайжаруулхын, энэ жэлэй ба бүхы табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлэ hалбаримнай ажалшад бүхы хүсэеэ, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэ юм гэжэ суглаанда хабаадагшад найдуулба.

(ТАСС).

ЛАУРЕАДУУД ТОДОРБО

Апрелиин 1-дэ Москвада дүүрэhэн эстрадын артистнуудай бүхэсоюзна VII конкурс совет искусствын залуу хүсэнүүдэй харалга болобо. Бүхы союзна республиканууудай артистнуудые суглуулhан энэ зохёохы ёhоной мүрысөөн хоёр долоон хоногой турша соо үргэлжэлөө.

— Арадай дуратай искусствын бүхы зүйлнүүдэй үргэнөөр табигдаhан конкурс үсөөн бэшэ нэрэнүүдые, бэлигтэнние элирүүлэн нээгээ, — гэжэ жюриин президиумэй түрүүлэгшэ, РСФСР-эй арадай артист композитор Ян Френкель хэлэбэ. — Энэ мүрысөөндэ илажа гараhан дуушад И. Отиева (Москва), Н. Рожкова (Киев), эстрадно-циркын жанрай түлөөлэгшэд А. Боровик, Б. Оплетаев, хатаршад В. болон М. Скиженогууд, уран гоёор уншагша Н. Шифрин, Москвагай В. Назаровай хүтэлбэри доро хүдэлдэг фольклорно хүгжэмэй ансамбль уран бэлигтэй, шадамар бэрхэ байhанаа харуулаа. Тэдэнэр бултадаа нэгэдэхи шангуудта, лауреадай нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэбэ. Минскын, Тбилисиин, Таллинай, Алма-Атагай, Ашхабадай, Кишиневой, Вильнюсэй, Ереванай ба бусад хотонуудай түлөөлэгшэд хоёрдохи, гурбадахи шангуудта хүртэhэн байна.

Конкурсын программа баян, элдэб янзын байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Бүхы 200 гаран номерто арадуудай аха дүү ёhоной хани барисаанай, манай үеын хүнэй зохёон байгуулхы ажалай темэнүүд элеэр харуулагдана.

(ТАСС).

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА

КРАСНОДАР. Кубаниин оньhожоруулагдамал 1100 звено болон отряд хамтын подрядаар хабарай хүдэлмэриие ябуулна. Энэнь нёдондонойхиhоо хоёр дахин олон болоно. Тэдэнэр шэниисэ, ороohоной болон тэжээлэй эртын ургамалнуудые, овощ тарина.

Совхозуудай, агрономическа албануудай захиргаанууд хэлсээнүүдые бэелүүлхэ зуураа, хабарай тарилгын хүдэлмэри амжалтатайгаар үнгэргэхын тула бүхы хэрэгтэй юумээр звено болон отрядуудые саг болзортонь хангаhан байгаа. Минеральна утэгжүүлгэ, гербицид бардам хүрэхөөр зөөгдэнхэй. Нүүдэл станцинууд поли дээгүүр ябажа, машинануудые түлишөөр, туhодолгын материалнуудаар хангана. Заhабарилгын нүүдэл мастерскойнууд түхэреэн сүүдхэ соо дежурладаг.

ТАЛДЫ-КУРГАН. «Гектар бүриhөө — үндэр баян ургаса» гэhэн уряа доро Джунгарска Алатаугай боори газарай таряашад хабарай тарилгаяа ябуулна. Һайнаар элдүүрилэглэhэн ба утэгжүүлэгдэhэн 10 мянган гектарта тарилга хэгдээ. Хамтын подрядаар хүдэлжэ эхилhэн бригаданууд техникэ томо бүлэгүүдтэ нэгэдүүлжэ, хоёр халаанда хэрэглэнэ.

ЕРЕВАН. Арарат голой таряашад хээрэ газарта овощ тарижа эхилбэ.

Ехэ хүйтэн байжа, тарилгын болзорые хойшолуулха баатай бологдоо. Энээние хараада абажа, хүдөөгэй ажалшад хүдэлмэреэ эршэдхэнэ. Жэшээнь, республика дотороо огородой эдеэ эгээл ехээр үйлэдбэрилдэг Масисска районой ажалшад наратай сэлмэг час бүхэние хэрэглэнэ. Геханист, Арбат тосхонуудай тусхай шэглэлтэй совхозуудта эртын капустын таригдалаг талмай үргэдхэгдөө. Энэ ургамал тогтууритай hайн, үндэр баян ургаса үгэдэг юм.

(ТАСС).

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ УГТУУЛАН

МОДОШОДОЙ ХУБИТА

Москвагай түрүү коллективүүдэй апрелиин 16-да коммунис субботник үнгэргэхэ гэhэн үүсхэлые Хориин районой Дээдэ Үдын леспромхозой хүдэлмэришэд халуунаар дэмжэhэн юм. Тиин үнгэрhэн воскресенидэ леспромхозой 116 хүдэлмэришэд субботнигто гаража, габшагай шангаар хүдэлбэ. Тэдэнэй 75 хүдэлмэришэд ажалладаг газартаа ажалай үндэр амжалта туйлаа.

Ю. Н. Красотенкын хүтэлбэрилдэг бригада тэрэ үдэр 289 кубометр модо хэмжүүрлэн тайраба. 290 кубометр хэмжээнэй модо В. А. Квашинай даадаг бригада отолоо. Мүн модо хюрөөдэлгын цехтэ 73 кубометр хюрөөдэмэл материал гаргагдаба. Тиихэдэ Р. О. Балдоржиевай, С. И. Арефьевэй экипажууд модо шэрэдэг машинын жолоошодой дүнлаhаа эрхим ажалаараа шалгараа. Дүн хамта 10,3 мянган түхэригэй продукци тэрэ үдэр бүтээн гаргагдажа, 688 түхэриг мүнгэн арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада оруулагдаба.

Леспромхозой коллектив даб дээрээ бии хүсөө субботнигто элсүүлээгүй. Гэбэшье амаралтын үдэр бүхэндэ субботник үнгэргэжэ байха гэжэ хүдэлмэришэд шиидэнхэй.

Г. БАДМАЕВ.

БУСАДҺАА ТҮРҮҮЛЭН

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын коллектив ленинскэ коммунис субботник үнгэргэхэ гэhэн москвагайхидай үүсхэлые Буряадай БАМ-ай участок дээрэ бусадhаа түрүүлэн дэмжэhэн юм. Эндэ эмхидхэгдэhэн тусхай штаб субботнигой үдэр хэхэ ажалай түсэб табинхай. Барилгын объектнүүд дээрэ, мүн оршон тойроноо болбосон түхэлтэй болгохо ажалда хүдэлмэришэд олоороо хабаадаха болоно.

Н. ДАМБАЕВ.

БУЛТАДАА ХАБААДАЯ

Бэшүүрэй районой харгын заhабарилга - барилгын управлениин хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй хоёр жэлэй даабари амжалтатайгаар дүүргээ hэн. Мүнөө эдэнэр гурбадахи гол жэлдэ ажалай hайн дүнгүүдые харуулжа эхилэнхэй.

Москвагай түрүү коллективүүдэй гаргаhан үнэтэ үүсхэлые дэмжэжэ, коммунис субботнигой үдэр 2880 түхэригэй заhабарилга-барилгын хүдэлмэри хэхэ гэжэ харгын барилгашад хараалба. Субботнигой үдэр, Балейск гэжэ газарта долоон погонно метр утатай хүүргэ, Харлун-Морочи гэжэ харгы зам заhабарилха, муу харгынуудта хайр шулуу зөөхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри дүүргэгдэхэ ёhотой. Коммунис субботнигто 125 хүн хабаадалсажа, олоhан мүнгэеэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада оруулха гэжэ хэлсээд, энэ үүсхэлые дэмжэхыень районойнгоо хүдэлмэришэдые болон колхознигуудые уряалба.

В. БОРИСОВ.

ШАНГААР ХҮДЭЛХЭ

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай коллектив Москвагай хүдэлмэришэдэй апрелиин 16-да коммунис субботник үнгэргэхэ гэhэн үүсхэлые халуунаар дэмжэhэн юм. Мүнөө комбинадта субботнигто бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүрэнхэй. Субботник үнгэргэхэ талаар тусхай штаб байгуулагдажа, тэрэнние комбинадай директорэй орлогшо А. М. Шалобало толгойлбо.

Апрелиин 16-да комбинадай бүхы хүдэлмэришэдэй 78 процент ажалладаг газарнуудтаа хүдэлхэ юм. Тэрэ үдэр 30 тонно ноохо угааха, 5 мянган дүрбэлжэн метр хэмжээнэй бүд гаргаха, 5 тонно ноохо ээрэхэ, тиигэжэ бүхыдэнь 800 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ гэжэ комбинадай хүдэлмэришэд шиидэнхэй. Тиихэдэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 7 мянган түхэриг мүнгэн оруулагдаха юм.

Ю. БОГОМОЛОВ.

Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай утаhа ээрэлгын-аппаратна цехтэ жара гаран эхэнэрнүүд хүдэлдэг юм.

Тэдээн сооhоо Наташа Мокрова эгээл залуу операторнуудай нэгэниинь болоно. Наташа ниитын олон уялгануудые дүүргэдэг юм. Цех соогоо соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин түлөө харюусадаг гээшэ. Гол хүдэлмэридөө үнэн шударгыгаар хандаhанай ашаар комсомол басаган нилээд дүй дүршэлтэй боложо, амжалтануудые туйлаа. Халаанай нормонуудые ходо үлүүлэн дүүргэhэнэй. квартал, hарын дүнгөөр эрхимлэhэнэй түлөө залуу оператор нэгэтэ бэшэ шагнагдаhан байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй гэшүүн, оператор Наташа Мокрова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХАМТЫН ПОДРЯД ҮРГЭНӨӨР НЭБТЭРҮҮЛХЭ

КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. ЛЫСОВЭЙ элидхэлhээ

hАЯХАН УЛААН-ҮДЭДЭ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО. ЭНДЭ «КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИДЭ ХАМТЫН ПОДРЯД НЭБТЭРҮҮЛХЭ ТАЛААР ЭМХИДХЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ШАНГАДХАХА ТУХАЙ» КПСС-эй ЦК-гай ТОГТООЛТОЙ ЗОХИЛДУУЛАН, РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХАМТЫН ПОДРЯД НЭБТЭРҮҮЛХЭ ТУХАЙ АСУУДАЛААР ПАРТИИН ОБКОМОЙ СЕКРЕТАРЬ В. Ф. ЛЫСОВ ЭЛИДХЭЛ ХЭhЭН БАЙНА.

Хүдөөгэй ажалшадай эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ, ажалай журам шангадхаха, ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ, тиигэжэ Эдэ хоолой программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ хамтын подрядай тон ехэ удха шанартай байhаниие КПСС-эй ЦК-гай байгша оной мартда абтаhан тогтоол дотор онсолон заагданхай. Тэрэнэй удаа Белгород хотодо болоhон бүхэсоюузна зүблөөн дээрэ ороной олон ондоо районуудта үнгэрhэн хорёод жэлэй туршада хэрэглэгдэжэ эхилhэн ажалай эмхидхэлэй энэ онол арганууд, хамтын подрядаар хүдэлдэг звено бригадануудай дүй дүршэл үргэнөөр согсологдоhон байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр М. С. Горбачевой элидхэл дотор, зүблөөн дээрэ үгэ хэлэhэн хүнүүдэй ажаглалтанууд соошье ажалай эмхидхэлэй энэ гуримай алишье талаараа ашаүрэтэй байhаниинь элитээр харуулагдаа. Подрядай гуримаар хүдэлдэг коллективүүдтэ ажалай бүтээсэ hураггүй дээшээ байна, бүхы юумэн арьбалагдана, алмагдана. Тиихэдээ нэгэ талаhаа продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ предприятиин зорилго, нүгөө талаhаа хүдэлжэ байhан хүнүүдэй хубиин ашаг үрэ hайнаар тааралдана. Юуб гэхэдэ, абаhан продукциингаа зэргээр ажалай түлөөhэ абаад хүдэлхэдөө хүнүүд газараа, техникээ болон үйлэдбэриин бусад нөөсэ, мүнгэ зөөриие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Тиимэ коллективүүдтэ ажалай журам hайн, бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг, ажалаа хаhа сагтань, hайн шанартайгаар бүтээхын түлөө булта адли харюусалгатайгаар хүдэлдэг. Тэдэнэр бүхы гаргашаяа наринаар тооложо hурана, өөhэдынгөө мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ, экономикые шудална. Тэрэшэлэн залуушуул дуратайгаар тэндэ ерэжэ хүдэлдэг, мэргэжэл шадабарияа дээшэлүүлдэг гэжэ нүхэр Лысов элидхэлэйнгээ эхиндэ тэмдэглэбэ.

Тобшолон хэлэбэл, эдэ бүгэдэ газар, техникэ болон хүдөө ажахын нөөсэ баялигуудые hайнаар ашаглаха, бүхы үйлэдбэриие хурданаар хүгжөөхэ, тон шухала онол аргануудай нэгэн болоно бшуу. Тиимэhээ колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ бригадна подрядые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тушаа эмхидхэлэй хүдэлмэриие эрид шангадхаха гэжэ партийна организацинуудые, советскэ болон хүдөө ажахын органуудые КПСС-эй ЦК уялгалба.

Хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудые ашаг үрэ ехэтэй болгохын тула орон доторнай тон ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эдэ хоолой программа соо хараалагдаhанай ёhоор колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин баазые бэхижүүлхын талаар жэлhээ жэлдэ ехэ мүнгэ зөөри hомологдоно. Саашадаа тэрэнь үшөөл ехэ болохо байна.

Гэбэшье мүнөө эдэ бүгэдэhөө ашаг үрэ бага абтана, тэрэнь бүри доошолжо байна гэжэ тэрэ Белгород хотодо болоhон зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ.

hүүлэй жэлнүүдтэ орон дотор, тэрэ тоодо манай республикадашье хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэдэ тоhо, түлишэ, минеральна үтэгжүүлгэ, электрын элшэ хүсэн, тэжээл болон ажалай бусад гаргаша эли бодо ехэ болоо. Мүнөө элдэб гаргашын урданайхиhаа ехэ болохо бүри продукциин өөрынь үнэ сэн дээшэлнэ, үйлэдбэришье hаhаhанда хүрэмөөр хүгжэнэгүй.

Сагай уларилай яhала hайн байhан 1982 ондо республика дотор абтаhан тарянай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн совхозуудта—13,8, колхозуудта—10,4 түхэригтэ болоо. Мүн үхэрэй мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн совхозуудта—286, колхозуудта 267 түхэригтэ, hүн—48 болон 49 түхэригтэ хүрэhэн байна. Олонхи ажахынуудта продукциин өөрынь үнэ сэн энээнhээ үшөө ехэ.

Хэнэйшье мэдэhээр үйлэдбэрилэгдэhэн продукциин хэмжээн болон шанарhаа тэрэнэй өөрынь үнэ сэн сэхэ дулдыдадаг гээшэ. Теэд олонхи колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ табан жэлдэ продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргээгүй. Тэрэнhээ боложо, 42 совхоз, 12 колхоз ехэ гарза хохидолтой гараа. Илангаяа Баргажанай, Баунтын, Яруунын, Хэжэнгын, Захааминай, Хурамхаанай районуудай ажахынуудта гарзань бүри ехэ болопон байна. 20 гаран ажахы тус тустаа миллионhоо дээшэ түхэригөөр гарзатаа. «Амалатский» совхоз аяар 2379 мянган түхэригөөр гарзатаба. Иимэ багахан ажахыда хайшан гэжэ иимэ ехэ мүнгэ зөөри үригдөө гээшэб гайхахаар.

Хүтэлбэрилгын hуладаhан газартал илангаяа ехэ гарза хэгдэнэ. Ажахые социалис ёhоор эрхилхэ гэhэн мүнөөнэй эрилтэдэ энэмнай яашье тааранагүй ха юм гэжэ элидхэлшэ онсолон зааба.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэриин бэелүүлэгдэжэ эхилhэнhээ хойшо колхоз, совхозууд экономическа шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ байна. Тэдэнэр мүнөө үйлэдбэриеэ үргэдхэхын тула ажахыгаа бодомжотой зүбөөр эрхилжэ, ажахын тоосоо hайнаар нэбтэрүүлээд, сэбэр ашаг олзо горитой оруулан, тэрээгээрээ үйлэдбэриеэ үргэдхэхэ ёhотой.

Манайда ажахынуудаа бодомжотой hайнаар эрхилдэг жэшээ яhала бии. Бэшүүрэй районой «Победа», Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта, Хамниин совхоздо ажахын тоосоон муу бэшээр табигданхай. Ажалай эмхидхэлые hайнаар табижа, эрхимээр хүдэлдэг хүнүүдые зүбөөр урмашуулан, үйлэдбэриеэ тодо hайнаар түсэблэжэ, бүхы юумые нарин нягта тоо бүридхэл хэжэ, хиналта хэжэ, арьбалалта алмалтын гуримые наринаар сахяад байхадаа эдэ ажахынууд хүшэр хүндэ ган гасуурай тохёолдоhон жэлнүүдтэшье ехэ гарза хохидолгүйгөөр гаража шадана. Эдэ бүгэдэ тэндэхи ахамад экономистнууд Л. А. Смолина, С. Г. Санжиева, Г. Н. Гончикова гэгшэдэй оролдолго бага бэшэ. Үйлэдбэриингөө экономикые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг хүтэлбэрилэгшэдшье олон.

Теэд энэмнай үшөөл бага гээшэ. Бүхы ажахынуудта үйлэдбэриин ашаг үрые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, ажахын бодото тоосоо нэбтэрүүлхэ, ээн буса ябадалда эсэс табиха гээшэ хүтэлбэрилхы кадрнуудай нангин уялга болоно. Ажахын тоосоон хэрэгтэй гү, али үгы гү гэhэн асуудал гараха ёhогүй. Харин тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд мэргэжэлтэд хүниие бэелүүлхэ гэжэ оролдоно гү, али үгы гү гэhэн асуудал хаража үзэхэ саг ерээ гэжэ элидхэлшэ зааба.

Зарим колхоз, совхозуудта үнэтэй сэнтэй техникын хэрэглэгдээгүй хэбтэхэ, мүн фермэнүүдтэнь hү, түл үгэдэггүй үнеэд олон байдаг, элдэб хооhон байрануудай, түхеэрэлгэнүүдэй байха, адууhа малаа гарзалуулха, муу шанартай мяха, hү, нооhо гүрэндэ худалдаха баримтанууд бииха юм. Хэдэн миллион түхэригэй хамтын зөөри үрилтэ хоролтодо оруулха, хулгайлха, үхэр мал үхүүлжэ, үгы болгохо ушар бии. Тиимэ ээн буса баримтанууд Хэжэнгын, Яруунын, Сэлэнгын, Хяагтын, Зэдын, районуудта үзэгдэнэ. Үнгэрhэн жэлдэ ганса ээн буса ябадалhаа боложо ажахынууд бүхыдөө 24 миллион түхэригэй гарзада унаа.

Иимэ байдалай шалтагаан юуб гэхэдэ, ажахыгаа хуушанай гуримаар эрхилдэг, инженернэ болон экономическа албанай hула, зарим хүдэлмэрилэгшэдэй даажа байhан хэрэгтэй харюусалгагүйгөөр хандадаг дээрэhээ болоно.

Гүрэмнай ашаг үрэ, олзо багатай, ехэ гарзада ородог ажахынуудые өөдэнь татахын тула хүнгэлэлтэ, ехэ мүнгэ зөөри үгэжэ туhална. Теэд энэмнай саг зуурын туhаламжа ха юм. Колхоз, совхозууд бүхы hалбаринуудhаа сэбэр ашаг олзо абадаг боложо, гүрэнэй туhаламжагүйгөөр өөhэдынгөө мүнгэ зөөреэр хүдэлдэг болохын тула бүхы шухала хэрэгтэй юумэ хэхэ зэргэтэй.

Түбхын түрүүн үйлэдбэриингөө баазые бэхижүүлхэ, газар таряалангаа hайнаар эрхилжэ, малай тэжээл ехээр үйлэдбэрилхэ машина, техникээ hайнаар ашаглаха, хадагалха, мал ажалдахи бүхы хүдэлмэриие комплексноор оньhожоруулха, гэр байра олоор бариха ёhотой. Ажахынууд хоорондын хамжаанай гуримаар адууhа мал шахаха, продукци буйлуулха, хадагалха, зөөхэ, барилгын хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ харгы заhабарилха аргануудые хэрэглэхэ болоно. Илангаяа барилгын гаргашые али болохоор хорооохо шухала.

Саашадаа газарай хүрьhэ хамгаалха агротехникэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, таряалан дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргадаг болохо, газар научна үндэhэ баримтатай таряалан эрхилэлгын зональна гурим эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлхэ, хара тарянай тарилгые үргэдхэхэ, шэниисын шэнэ сорт үргэнөөр хэрэглэхэ, ороохотобобово ургамалнуудай рапсын доннигой тарилгые ехэ болгохо, силосэй ургамалнуудай тарилгые нягтаруулха хэрэгтэй. Энэ талаар Сэлэнгын, Зэдын, Загарайн, Яруунын, Хэжэнгын, Баргажанай районуудта илангаяа ехэ хүдэлмэриин хэгдэхэ ёhотой байhан тухай нүхэр Лысов хэлээ.

Мал ажалай ашаг үрые дээшэлүүлхын тула фермэнүүдые томодхохо, тусхай мэргэжэлтэй болгохо, тэндэхи үйлэдбэридэ шэнэ индустриальна технологи үргэнөөр нэбтэрүүлхэ саг ерээ. Энэ талаар Бэшүүрэй, Загарайн, Хориин районуудай зарим ажахынуудта hүүлэй үедэ горитой хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Гэбэшье мал ажалда индустриальна технологи нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри зарим районуудта үшөөл муугаар ябуулагдана гэжэ нүхэр Лысов элидхэл соогоо хэлэбэ.

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые hайжаруулха, районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдэй хэхэ хүдэлмэриин зорилгонууд тухай элидхэлшэ хэлээ.

Олохон ажахынуудта механизаторнууд дуталдаhаар. Тэдэнэй мэргэжэл шадабари үшөөл бага байна. Илангаяа тэдэнэй дунда залуушуул үсөөн. Тиимэhээ Яруунын, Сэлэнгын, Хэжэнгын болон бусад районуудта бии байhан 100 трактор бүхэндэ оройдоол 75—80 хүн хүртэнэ. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, зарим ажахынуудта хүнүүдэй hууха гэр байра мүртэй баригданагүй. Нёдондо республикын 10 ажахыда нэгэшье гэр баригдаагүй. Гансашье механизаторнуудые хүдөөдэ олоор байлгаха бэшэ, мүн малшад барилгашад болон бусад хүдэлмэрилэгшэдые тэндэ олоор байлгахын тула хүнүүдэй өөhэдынь мүнгэ зөөри элсүүлжэ, ондоошье онол аргануудые хэрэглэжэ хүдөөдэ гэр байра олоор бариха гээшэ мүнөө тон шухала болоо.

Хүдөөгэй ажалшадай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, тэдэниие hургаха үшөөл тиимэ нарин нягта тодорхой hайн гурим бии болгогдоогүй байна. Тобшоор хэлэбэл, колхоз совхозуудта хүдэлхэ кадрнуудые олон болгохо, илангаяа залуушуулые хүдөөгэй ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха саг ерээ.

Тиимэ гол шухала аргануудай нэгэн бригадна подряд болоно. Урданайхяараа хүдэлжэ холо ошогдохоёо болёо гэжэ саг элитээр харуулна. Тиимэhээ энэ зорилгые бэелүүлхын тула эмхидхэлэй айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулха болонобди гэжэ нүхэр Лысов онсолон заагаа.

Республика дотор ажахын тосоной гуримаар хүдэлдэг, абаhан продукциингаа түлөө ажалай түлөөhэ коллективээрээ абадаг гурим үнинэй хэрэглэгдэдэг гээшэ. Ажахын тоосоондо ороhон бригада, звенонууд хонин ажалда, сабшалан дээрэ, хартаабха, овощ болон тэжээлэй ургамалнуудые ургуулга дээрэ хүдэлнэ. Нёдондо ажахынуудта 700 гаран тиимэ коллектив ажаллаа.

Үнгэрhэн жэлдэ Бэшүүрэй районой «Победа» колхоздо 27 хүнhөө бүридэhэн ажахын тоосоондо ороhон тракторна бригадынхид 1801 гектар таряалан дээрэhээ бүхыдэнь 24,8 мянган центнер абаха түсэбтэй аад, тэрэнээ 34,8 мянган центнертэ хүргэжэ, гектар бүриhөө түсэбөөр хараалагдаhанhаа 5,5 центнерээр ехэ ургаса хуряагаа юм. Тиигэжэ гол түлөөhэн дээрэhээ 10,6 мянган түхэриг нэмэлтэ түлөөhэ абаа. Энэ районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой А. П. Панькобой, Кабанскын районой Байгал-Худэриин совхозой И. С. Муравьевой звенонууд подрядна гуримаар хүдэлжэ, хартаабхын hайн ургаса абаhан, ажахыдаа гаргаша багатай ехэ продукци үйлэдбэрилжэ үгэhэн, өөhэдөөшье ажалай hайн түлөөhэ абаhан байха юм. Иимэ жэшээнүүд яhала бии.

Манай республикада ажахын тоосоондо ороhон звенонуудай дүй дүршэл дээрэhээ харахада, тэдэнэр түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, экономическа талаараа hайн ашаг үрэ түйладаг, ажахын болон районой дунда зэргын хэмжээнhээ хоёр дахин дээшээ үрэ дүн түйлана.

Гэбэшье республикын ажахынуудта тарян болон мал ажалда, мүн бусадшье hалбаринуудта хамтын подряд үшөөл hулаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Бүхыдөө бригадна подрядай гуримаар хүдэлдэг нэгэшье ажахы үгы.

Тиимэhээ энэ шэнэ түрүү онол аргые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхын тула ямар юумэндэ гол анхарал хандуулнаб?

Нэгэдэхеэр, тиимэ коллективүүдые бии болгоходоо хүнүүдэй өөhэдэйнь хүсэлэлые хараада абаха хэрэгтэй. Бэе бэедээ гүйсэд этигэдэг, хоорондоо тааража, эбтэй зэтэйгээр хүдэлдэг коллектив лэ амжалта түйлаха байна. Гадна подрядна гуримаар хүдэлдэг бригаданууд бэеэ даанхай байха ёhотой. Хүдэлмэриингөө бүхы сагай 85—90 процентые өөhэдынгөө харюусалгата ажалда зорюулха болоно. Тэдэниие ондоо ажалда hамшааха, hаатуулха ябадал гаргаха ёhогүй. Подрядна гуримаар хүдэлдэг бригадада 10—15 хүн хүдэлхэ, бригадирынь бултантай адли ажаллаха, хүдэлмэриингөө гурим тодорхойлхо, ажалай түлөөhэ хубаарилха, эрхимээр хүдэлэгшэдые урмашуулха, ажалай журам эбдэгшэдые хэhээхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудые тусгаар hунгагдаhан совет шиидхэхэ зэргэтэй.

Хоёрдохёор, газар, техникэ удаан болзорто даажа абаhан, hэлгэгдэнгүй хүдэлдэг кадрнуудтай коллективэй hайн үрэ дүн түйлаха байпаниинь элитэ. Ургаса дээшэлүүлхэ, ажалайнгаа ашаг үрые ехэ болгоhоной зэргээр түлөөhэ абаха байна.

Гурбадахяар, тэдэндэ ажахын тоосооной даабари үгэхэдөө, ехэ бодомжотойгоор, уридшалан hайнаар табигдаhан технологическа картын ёhоор, урда жэлнүүдтэ абтаhан ургасын хэмжээнhээ үндэhэлжэ зүб даабари үгтэхэ ушартай. Тиимэ даабари табихада, коллективэй гэшүүдэй өөhэдөө хабаадалсабалнь дээрэ. Тэдэнэр подрядай гуримда этигэжэ, урдахи даабарияа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ аргатай байhандаа гүйсэд этигэхэ, арга боломжо, нөөсэнүүдээ элсүүлэн хүдэлхэ бшуу.

Дүрбэдэхеэр, ургасын абтатар бригадын гэшүүд ажалай түлөөhэ авансаар тарифна фондын 80—90 процентын хэмжээнhээ абаха. Тиихэдээ хүнүүдэй мэргэжэл шадабари, ниитын ажалда хэды шэнээн хубита оруулhаниинь хараада абтаха зэргэтэй. Тарифна фондынь, жэшээнь, хабар, намарай халуун хүдэлмэриин үедэ зарим тэды дээшэлүүлэгдэхэ, харин зундаа тэрэнь доошолуулагдаха болоно. Эдэ бүгэдые бригада өөhэдөө шиидхэхэ юм.

Табадахяар, бригада ажахытаяа договор баталжа, тэды шэнээн ажал, тиимэ ургаса абахабди гэжэ тэндээ бэшэхэ, нүгөө талаhаа ажахы бүхы хэрэгтэй юумээр хангахабди гэжэ уялга абаха, энэнэй хоёр талаhаа жэншэдгүй дүүргэгдэхэ зэргэтэй. Эдэнэй харилсаа, тоосоон, чековэ гуримаар хэгдэбэл зохисотой.

Зургаадахяар, хүдэлдэг хүнүүдэй бэе бэеэ hэлгээд ажаллаха аргатай байхынь тула мэргэжэл шадабарииень саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, залуушуулые hургаха, хүмүүжүүлхэ болоно.

Долоодохёор, бригадна подрядай гурим ажахын тоосоонтой нягта холбоотой байха зэргэтэй. Тиимэhээ экономическа хүдэлмэриие hайнаар табиха, ажахын доторой хүтэлбэрилгые гуримшуулха, тоо бүридхэл, тоосоо наринаар хэхэ, экономистнууд болон бухгалтернуудай үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай.

Гэхэтэй хамта бригадна подрядаар хүдэлдэг зарим коллективүүд түлөөhэ ехээр абахын тула үсөөн
хүнтэй байгаад, ех
бүтээхэ гэжэ оролдо
ниие hайн гэхын арг
дэнэй ажалайнь удаа
болоно, заримдаа а
гүйгөөр хүдэлхэ. ба
лоно. Тиимэ коллек
залуушуул тогтодоггү
лайнь haатахагүйгөөр
дэй хаhа сагтаа ама
рим тогтоохо шухал

Байгша ондо рес
дотор ороохо таря
даг бригада, звеноу
хадынь, овощ, харта
куруза ургуулгын—8
центнь, сабшалан дэ
дэлдэг звенонуудай
хамтын подряд гурим
лагдахаар хараалагда
мэhээ энээндэ бэ
ехэхэн хүдэлмэри хэ
нобди. Илангаяа агро
экономистнуудай урд
ажал байна.

Гансашье таряан
бэшэ, мал ажалда б
подрядые нэбтэрүүл
ерээ. Загарайн райо
гант», Онохойн сов
Хүрбын ОПХ-да hү
фермэнүүдые бригад
рядай гуримда оруу
дүршэл дээрэhээнь
энээнэй али тухай а
тэй, шухалашье ба
элирнэ. Олонхи фе
тэ иимэ гуримые
шадаад байгаа hаа. hү
республика дотор
12—15 мянган тонно
лүүлхэ арга бии гэж
хэлшэ тэмдэглэнэ.

Игээд лэ июль hа
нин ажалай жэл тү
Тэрэ болотор энэ hа
бригадна подряд нэ
хын тула шухала
хэхэ, бүхы юумыень
тооложо, үйлэдбэрии
хой даабари табиха,
баталха хэрэгтэй.
хурьгад, хонидые,
дые шахан, бэлшээ
луулдаг бригаданууд
тын подрядай гурима
бал таарамжатай.

Энэ талаар партийн
низацинуудай урда
гатай, ехэшье зорилго
на. Хүн зоной дунда
ламжын, эмхидхэлэй
хүдэлмэри ябуулха
Ажахынуудай хүтэлбэ
дэй, бүхы хүнүүдэй
эдэбхи үүсхэлые бэ
гээшэ гол шухала,
район бүхэндэ, бүхы
лика дотор хүдөөгэй
подрядые үргэнөөр
рүүлхэ гээшэ бүх
тийна организацинууд
хидхэлэй хүдэлмэрии
гонь болоно.

Хүдөө ажахын үйл
бии байhан дутагда
түргэн усадхажа, бү
лаа эрид hайжаруул
дэлмэриин эмхидхэлэ
бэрилгын ашаг үрэ
онол аргануудые нэб
талаар тон ехэ хүд
хэгдэхэ байhаниие
ойлгоно ёhотой, гэж
хэлшэ хэлэбэ. Тииг
энэ жэлдэ бригадна
дай гуримые эдэб
нэбтэрүүлэн бүхы үй
доо hайн үрэ дүн
экономическа ашаг
эрид дээшэлүүлхэ
гэжэ тэрэ хэлэбэ.

> **Агропромышленна комплексын hалбаринуудта подрядые хүгжөөхын тула партийна организацинууд ехэ юумэ хэжэ шадаха, хэхэшье уялгатай. Шэнэ арга онолые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хүдэлмэреэ шангадхаха, энээнэй түлөө колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэдэй болон мэргэжэлтэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, подрядаар хүдэлдэг бригадануудые, звенонуудые эгээл хүндэтэй, дүршэл шадабаритай хүнүүдэй хүтэлбэрилхыень түйлаха хэрэгтэй.**

ЭЛИДХЭЛ ТУШАА ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭ

Районойнгоо олонхи ажахынуудай хонишодой бригаданууд­та, хартаабха, овощ, корнеплодуудые ургуулдаг звенонуудта ажахын тоосооной нэбтэрүүлэгдэhэн тухай, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. И. Карпов** тогтожо хэлээ. Жэл бүри ажахын тоосооной даабари тэдэндэ үгтэдэг, ажалайнь түлөөhэн тарифна фондын ёhоор, урид авансаар түлэгдэдэг байна. Тэдэнэр hүүлдэнь үйлэдбэрилhэн продукциингаа зэргээр эсэсэй тоосоо хэдэг юм.

Жэшээлхэдэ, «Эрдэм» совхозой коммунист К. М. Варфоломеевэй толгойлдог огородшодой бригада ажахын тоосооной гуримаар хүдэлжэ, жэлэй hүүлдэ тоосоо хэхэдээ, даабариhаа гадуур продукци үйлэдбэрилhэнэйнгөө түлөө гэшүүн бүхэниинь 900 түхэриг түлөөhэ нэмэжэ абаа. Тэрэшэлэн «Искра» колхозой хартаабхашадай, «Путь Ленина» колхозой, «Авангард» совхозой луговодуудай звенонууд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригаданууд баhал ажахын тоосооной гуримаар хүдэлнэ. «Забайкалец» совхозой шубуу үсхэбэрилдэг отделени гүйсэд ажахын тоосоондо оруулагданхай. Тэдэнэй дүй дүршэл дээрэhээ харахада, энэнь хүдэлмэрилэгшэдые гуримтай, журамтай болгоно, hайн үрэ дүн түйлаха даабарияа үлүүлэн дүүргэхын түлөө оролдосотой болгоно. Ажахын тоосоон эсэстээ ашаг үрэ ехээр үгэнэ.

Мүнөө ажахын тоосоондо оруулагдаха бригада, звенонууд олонхи колхоз, совхозуудта тодорхойлогдонхой. Жэшээлхэдэ, байгша ондо таряа ургуулдаг звенонууд хуу ажахын тоосоондо оруулагдаха юм. Мүнөө тэндэхи мэргэжэлтэд технологическа карта зохёожо, звенонуудай абаха ургасые тодорхойлжо, договор баталха документаци бэлдэжэ байна.

Колхоз, совхозуудай элдэб ажалда хүдэлдэг хүнүүдые урмашуулха хэмжээнүүдые, нэмэлтэ түлөөhэ үгэхэ, тодорхойлхо тусхай гуримые Хүдөө ажахын министерство болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком хоорондоо хэлсэжэ баталха ёhотой байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ. Мүн бригадна подрядай нэбтэрүүлэгдэhэн ажахынуудай мэргэжэлтэдэй манай эндэ ерэжэ, хэрэгтэй туhаламжа хүргэдэг, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэдэг hаань, ехэл туhатай байха hэн гэжэ тэрэ тоолоно.

Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахамад экономист **С. Г. Санжиевада** үгэ үгтэбэ.

— Бүри 1977 онhоо хойшо колхозой бүхы hалбаринуудта ажахын тоосооной гурим нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ hэн. Жэшээнь, таряан ажалда тусхай оньhожоруулагдаhан звенонууд эмхидхэгдээд, тэдэндэ тус бүридэнь 1300—1400 гектар таряалан, 5-6 трактор, болон бусад машина, техникэ даалгагдажа үгтөө. Тэдэнэр аккордно-шангай гуримаар түлөөhэ абаад хүдэлдэг. Звено бүхэндэ продукци үйлэдбэрилхэ даабари, гаргашын лимит гэхэ мэтэ хүргэгдэдэг байна. Бидэ тиимэ звенонуудые эмхидхэхэдээ механизаторнуудай хэнтэй, хаана хүдэлхэ дуратай байhые хараада абажа, звенонуудые даагшадаар эгээл дүршэл шадабари ехэтэй механизаторнуудые табяа hэмди, — гээд тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Бултантай нэгэ адли эрхэ байдалда хүдэлжэ байбашье, тэдэ звенонууд хараа байса ехэ бүтээсэ түйлана, ажалдаа журамтайшье байна. Жэшээлхэдэ, колхоздо ДТ-74 түхэлэй трактораар үдэрэй 8 гектар газар хахалагдахадань, ажахын тоосоото звенодо тэрэнь 12 гектарта хүргэгдэдэг. Тиигээдшье таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэриеэ саг соонь, hайн шанартайгаар бүтээнэ. Хэрбээ урдань механизаторнууд үрэhэ тарилгын нормо, үтэгжүүлгэ хэмжээн тухай оройдоо hонирходоггүй hаа, мүнөө тэрэниие үлүүсэ гаргашалхагүй, үтэгжүүлгэеэ эгээл ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно.

Нёдондо бидэ луговодуудай звенонуудые аккордно-шангай түлөөhэнэй гуримда оруулаа hэмди. Тиимэ 5 звено ажаллаа. Тэдэнэй дундаhаа нүхэр Песковой хүтэлбэрилдэг звеногойхид 160 гектар дээрэhээ гектарай 20 центнер үбhэ абаха даабарияа 27 центнертэ хүргөө юм. Тиигэжэ ажаллаhан 4 hара соогоо тэдэнэр авансаар 1846 түхэриг түлөөhэ абаад, hүүлдэнь үбhэеэ хэмжүүлжэ тушааhан хойноо үшөө 2446 түхэриг нэмэжэ абаа. Ажахын тоосоондо ороhон бусадшье звенонууд иимэрхүү дүнгүүдые түйлаа.

Табан жэлэй урда тээ hү hаалиин фермэнүүдые тоосооной чековэ гуримда оруулаа бэлэйбди. Тэрэнэй ашаар hаалишад, малшад ажалдаа hайн үрэ дүн түйлаха, үйлэдбэридөө үлүү гаргаша хэхэгүй гэжэ оролдоно.

Хонишодто жэл соо хэхэ ажалайнь, абаха продукциинь даабариие табижа үгэдэгбди. Тэрэнэйнь дүн намар, августда (ноhоной хайшалагдаhанай, отарануудай бүридхэгдэжэ дүүрэhэнэй hүүлдэ) гаргагдадаг юм.

Үйлэдбэридэ бригадна подрядай гуримые нэбтэрүүлхэ талаар түрүү ажахынуудай дүй дүршэлые, ажалайнь эмхидхэлые наринаар шэнжэлжэ, ажахынгаа тоосоое улам нарижуулан hайжаруулха, бүхы hалбаринуудтаа эрхим hайн ашаг үрэ түйлахын түлөө тэмсэхэбди, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхоздо барилгын бригадада олон жэлэй туршада хамтын подрядай хэрэглэгдэдэг тухай колхозой түрүүлэгшэ **Ю. П. Седов** хөөрөө. Иимэ гуримаар хүдэлдэг бригада ажахыдаа малай байра болон бусад барилгануудые шэнээр бодхоохо, хуушануудые заhабарилхын тула жэлдээ 800 мянгаhаа 1 миллион хүрэтэр түхэригэй ажал бүтээнэ. Илангаяа тэдэнэр өөhэдынгөө хүсөөр барилгын модо бэлэдхэжэ, тэрэнэй болбосоруулдаг байха юм. Модо бэлэдхэжэ, хюрөөдэхэ газартань зөөhэнэй, барилгые бодхоожо тушааhанай hүүлдэ колхозтоёо гүйсэд тоосоо хэдэг.

Зундаа холын бэлшээридэ үхэрнүүдые абаашажа адуулдаг гүүртэнүүд баhал ажалай эмхидхэлэй болон түлөөhэнэй бригадна подрядай гуримда оруулагдаа. 3 хүнhөө бүридэhэн малшадай звено зунай 100—120 үдэр соо үхэрнүүдэй шэгнүүрые ехээр нэмээжэ, гарза хоролтогүйгөөр харууhалhанай түлөө гол түлөөhэн дээрээ 20 процент нэмэлтэ түлөөhэ, 3 үхэр абадаг.

Ажахын тоосооной иимэрхүү гурим хонин ажалда, гахайн фермэнүүдтэ хэрэглэгдэжэ эхилбэ. Мүнөө hаалиин фермэнүүдтэ hү үйлэдбэрилгын поточно-цеховой технологи нэбтэрүүлэгдээд, тэдэниие ажахы бригадна подрядай гуримда оруулха бэлэдхэл хэнэ.

hүүлэй жэлнүүдтэ энэ колхоздо хабарай тарилга, ургаса хуряалгын үедэ Ипатовска онол аргын хэрэглэгдэжэ, звено, отрядуудайнь бригадна подрядаар хүдэлдэг болоhоной ашаар ороохо тарянай, хартаабхын тогтууритай hайн ургаса абтана, гүрэндэ ороохо таряа, хартаабха худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ, хэрэгтэй үрэhэ хүрэнгэ хүсэд хаагдана. Механизаторнуудай ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг, бэе бэедээ туhалжа, эбтэй зэтэйгээр хүдэлдэг болоhоной ашаар колхоз жэлhээ жэлдэ ургасаяа богони болзорто хуряажа, бусад ажахынуудта туhалалсадаг болонхой.

—Манай ажахы эрхим hайн шанартай ороохо тарянай, хартаабхын, олон жэлэй ногооной сортовой үрэhэ ургуулжа, тэрээниие ажахынуудта худалдаха уялгатай. Тиимэhээ бидэ үрэhэ ургуулдаг нэгэ отделениие бүхыдэнь хамтын подрядай гуримда оруулаабди, — гэжэ Ивалгын ОПХ-гай ахамад экономист **М. Д. Бадмаев** хэлэнэ. —Энэ отделенидэ тарянай сортовой үрэhэ ургуулжа абаха тусхай бригада, мүн хартаабхын болон олон жэлэй ногооной үрэhэ ургуулха мэргэжэлтэй хоёр звено бии болгогдоо. Эдэ бригада, звенонуудай ажалайнь, түсэблэлгын, машина, техникэ хэрэглэлгын асуудалнуудые шиидхэхэ совет бии болгогдонхой. Тэрэндэнь бригадир, звеноо даагшад, агрономууд, механик болон түрүү хүдэлмэришэд оруулагдаа. Советэй хүдэлмэриие отделениие эрхимлэгшэд толгойлдог.

Тус бригадада 5218 гектар таряалан даалгагданхай. Тэндэнь 3-3 сортын шэниисэ, хара таряан, обёос, 2 сортын ешмээн ургуулагдаха юм. Тэдэнэр 13 тракторжтай, тэдэндэ шаргагалха бүхы хэрэгтэй техникэтэй, комбайнуудтай байна. Эндэ 38 хүн, тэрэ тоодо 20 механизатор хүдэлнэ. Бригадынхид өөhэдынгөө хүсөөр таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэриие бүтээхэ байна. Ажалайнгаа ехэнхи сагта өөhэдынгөөл таряалан дээрээ хүдэлхэ, сүлөө сагтаа хэрэгтэй болоходонь ажахынгаа бусад участогуудта ажаллаха байна.

Бригада, звенонууд ажалайнгаа түлөөhэ үйлэдбэрилhэн продукциингаа зэргээр абаха, тиихэдээ ехэ, hайн шанартай ургаса абаха бүринь түлөөhэниинь дээшэлхээр тогтоогдонхой. Түлөөhэнэйнь расценкэ 5 жэл соо хубилгагдахагүй.

Хамтын подряд нэбтэрүүлхэдэ мэргэжэлтэдэй үүргэ ехэ болохо. Бригада, звенонуудые материально-техническэ талаар хангалга, бүхы хүдэлмэриин технологи нарижуулагдаха, бухгалтерска болон экономическа албан бүри нарин нягта болгогдохо ушартай.

Хориин районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **К. А. Урмакшинов** ажахынуудай үйлэдбэридэ бригадна подряд нэбтэрүүлхэ асуудалда зорюулагдаhан хоёр зүблөөн-семинар үнгэрэгдөө гэжэ хэлэбэ. Түбхын түрүүн таряан, мал ажалда тоосоо харилсаанай чековэ гурим, ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, hү үйлэдбэрилгэдэ поточно-цеховой технологи хэрэглэхэ тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Энээнэй урда тээ тусхай делегаци Бэшүүрэй районой «Победа» колхоздо ошожо, тэндэхи дүй дүршэлтэйнь наринаар танилсаа.

Мүнөө районой «Георгиевский» совхоздо hү hаалиин хоёр фермэдэ шэнэ гурим нэбтэрүүлэгдээд, богонихон болзор соо hү үйлэдбэрилгэ — 27 процентээр, hү хүдалдалга — 39 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Тэрэшэлэн Дээдэ-Тайлсын совхозой хонишодой 18 бригада, hү hаалиин 2 фермэ, эбэртэ бодо малай хэдэн гүүртэ бригадна подрядай гуримаар ажаллажа эхилбэ.

Ерэхэ хабарай тарилгын үедэ район дотор бригадна подрядай гуримда оруулагдаhан 18 отряд, звенонууд, луговодуудай—11, үбhэ хуряалгын — 31 звено ажаллаха байна.

Ажахыда hү hаалиин фермэнүүдтэ поточно цеховой технологиин, ажалай эмхидхэлэй болон түлөөhэнэй бригадна подрядай гуримда оруулагдаhан тухай Загарайн районой «Гигант» колхозой ахамад зоотехник **Н. Г. Заиграев** хэлээ. Мүнөө эндэ 400 үнеэдтэй hаалиин фермэдэ 3 цех эмхидхэгдэнхэй. Цех бүхэн тусгаар мэргэжэлтэй, оорын тодорхой зорилготой. Жэшээлхэдэ, шэргэhэн үнеэдэй цехэйхид малаа хаhа сагтань эдеэлүүлжэ, түрэлгэдэнь hайнаар бэлдэнэ. Түрүүлжэ тугалнуудыень боксово аргаар абана. Хоёрдохи цехтэ hая түрэhэн үнеэд hайнаар эдеэлүүлэгдэжэ hаагдадаг. Искусственна аргаар урэжүүлэгдэдэг. Гурбадахи цехтэнь үнеэд шэргэтэрээ hаагдадаг юм.

Эдэ бүгэдын ашаар малшадай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, малай ашаг шэмые ехэ болгохо селекционно, племенной хүдэлмэриие hайнаар эмхидхэхэ, эхэ малай hубайралгатай тэмсэхэ аргатай болобо. Илангаяа үбhэ тэжээлые зүбөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр гаргашалхада туhална гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— Манай мэргэжэлтэд мүнөө таряан ажалдаа хамтын подряд нэбтэрүүлхэ бэлэдхэл хэнэ. Даб дээрэ ороохо таряа ургуулха, үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гурбан тусхай бригада тиимэ гуримаар эмхидхэгдээ, — гэжэ Зэдын районой «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ **П. К. Амагыров** хэлэнэ.

Тэдэ бригадануудта газар, техникэ даалгагдажа үгтэнхэй. Колхозой правлени, бригадануудай хоорондо договор баталха проект бэлдэгдэжэ байна. Энэ арга алишье талаараа ашаг үрэтэй байха, ороохо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туhалха ёhотой гэжэ тоолонобди. Юуб гэхэдэ, манайда хонишодой бригаданууд чековэ гуримаар тоосодог, ажахын тоосоогоор үнинэй хүдэлнэ. Тэдэнэр продукци ехээр, hайн шанартайгаар, гаргаша багатайгаар абаха, бүхы юумэеэ алмаха арьбалха гэжэ оролдоно. Бригада бүхэндэ бууса шадараа зелёнко тариха, үбhэ сабшажа абаха газартай. Тиимэhээ хонидоо тэжээлээр гүйсэд хангана. Нёдондо ажахымнай хонин ажалhаа 488,3 мянган түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулаа hэн. Муушье уларилтай жэлдэ хонишод hайн үрэ дүн түйладаг.

Игээд ерэхэдээ, ажахынгаа тоосооной гуримые улам hайжаруулжа, экономикоёо бэхижүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ болонобди гэбэ.

Районой ажахынуудта хүдэлмэриин эмхидхэл гуримшуулха, ажахын тоосоо hайнаар нэбтэрүүлхэ талаар ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байhан тухай Улаан-Үдын районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **Н. Н. Щербаков** хэлээ. Бригада, звенонуудые нэгэ нарядаар хүдэлгэдэг болгохо хэмжээнүүдэй абтабашье урзанда сагай уларилай таарамжагүй муу байhан дээрэhээ тэдэнэр hайн үрэ дүн түйлажа шадаагүй. Тиигэбэшье «Заветы Ильича» овощ ургуулдаг звено абаhан ургасынгаа жэшээгээр түлөөhэ абаад хүдэлхэдөө, hүүлэй табан жэлдэ hайн үрэ дүн түйлана. Оронгын совхозой механизатор **Ж. Цыденовэй** хүтэлбэрилдэг хартаабхашадай звено бригадна подрядаар хүдэлжэ, нёдондо 100 гектар дээрэhээ гектарай 125 центнер ургаса абаа. Мүн энэ гуримаар хүдэлжэ, hуралсалай «Байгал» ажахын, Ивалгын ОПХ-гай, «Искра» колхозой луговодуудай звенонууд муу бэшэ ургаса хуряаhан байна.

Бүри 1981 ондо Ул
шубуунай фабрикада
на подрядай гурим
лэгдээ.

Гэхэтэй хамта энэ
хэхэ хүдэлмэри үшө
Байгша ондо хонишо
бригадые, тугал, бүр
харууhалдаг — 46
шубуушадай — 13, т
тарян ажалай — 14,
шадай — 12 бригад
водуудай 58, хартааб
10, кукурузашадай —
ное хамтын подрядай
да оруулхаар хара
Энээндэ бэлэдхэл ту
дэнэ гэжэ тэрэ хэлэб

Зэдын районой Оёо
хозой ахамад экономи
Дашиев үгэ абаба. Хүд
хыда бригадна подряд
маар хүдэлхэ гээшэ
риин ашаг үрые дэш
колхоз, совхозуудай h
нуудые гарзагүйгөөр
дэг болгохо онол а
гэжэ тэрэ тоолоно. Эн
совхоздо бэелүүлэгдэ
жээнүүдэй ашаар hүү
жэлдэ үнеэн бүхэнэй h
800 килограммаар,
хэнhөө абтадаг ноохо
граммаар ехэ болоо.
лэн hү, нооhоной цен
хэнэй өөрынь үнэ сэ
тэды хямдараа. Түрүү
болон хонишодой
нууд бүришье hайн ү
гүүдые түйлаа.

Ажалай эдэбхи д
хэ, журамые hайжа
алмалта арьбалалтын
наринаар сахидаг бол
рэнэй түсэб болон
уялгануудые дүүргэх
хүнүүдые элсүүлэн
талаар совхозой
партийна организаци
шухала хэмжээнүүдые
байна. Саашадаа тар
лон мал ажалhаа
ехээр абадаг болохо,
гаа экономикые бэ
тодорхой хэмжээнүүд
раалжа байhан тухай
дурдаба.

Энэ зүблөөн-семинар
республикын Хүдөө
министерствын ажал
социальна асуудалнуу
лаар таhагай начальник
Будаев, тус минист
ахамад бухгалтер С.
нов, Бэшүүрэй район
беда» колхозой ахама
номист **Л. А. Смолин**
үгэ хэлэhэн байна. Тэд
hэн элидхэлнүүд хо
логдохо юм.

МҮНӨӨДЭР—ГЕОЛОГОЙ ҮДЭР

ГАЗАРАЙ БАЯЛИГУУДЫЕ УУДАЛАГШАД

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр оронойнгоо газар дайдые геологическа талаарнь шэнжэлхэ, минерально-түүхэй эдэй, нэн түрүүн түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэ баялигуудые элирүүлэн нээхэ хүдэлмэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхөөр хараалагдана. Партиин хараа түсэбүүдэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, һалбариин түйлалтануудба тэрэниие хүгжөөлгын зорилгонууд тухай СССР-эй геологиин министр Е. А. КОЗЛОВСКИЙ ТАСС-ай корреспондентын гүйлтаар мэргэжэлэй һайндэрэйнгөө урда тээхэнэ хөөрэбэ.

Алас-Дурна зүгтэ, түмэрэй рудагай талаар — Ураалда, цинкын ба сагаан туулганай талаар — Алтайда сагаан туулганай талаар гол хүдэлмэри Приморидо хэгдэхэ байна.

Һая байгуулагдажа байһан аграрно - промышленна ба территориально - ү й л э д б э - риин комплекснуудта минерально - түүхэй эдэй шэнэ баазануудые бэлдэхын тула геолого - бэдэрэлгын хүдэлмэри манай түсэбүүд дотор онсо һуури эзэлнэ. Нэн түрүүн энэ ушар Байгал-Амарай түмэр замай оршон нютагуудта хабаатай юм. Дэлхэйн океан, далайнууд дээрэ, тэдэнэй эрье шадархи хүдэлмэри улам үргэдхэгдэнэ.

• Ороной Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ геологууд хубитаяа оруулха уялгатай. Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхын тула үнэтэ шухаг түүхэй эдүүдэй— фосфоридуудай, апатидуудай, калиин дабһанай нөөсэ баялигуудые шэнжэлэн уудалха гэээшэ тэдэнэй гол зорилго болоно. Эгээл тиимэһээ Сибирьтэ калиин дабһатай Непско-Гаженска уурхайн түрүүшын ээлжээнэй участогые, Яхадта Селгидарска апатидуудай хэбтэшэ, Кызылкумда Джерой-Сардаринска фосфоридуудай ашагта малтамалые, Эстонидо Кабалай участогые хурдан түргэнөөр шэнжэлхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие, гандадаг газарые уһалхын, бэлшээриие уһатай болгохын тула газарай гүн дундахи уһанай нөөсэнүүдые үргэдхэхэ гэээшэ геологуудай шухала зорилго болоно.

Геологиин хүдэлмэриин үргэн ехэ хэмжээн хүшэр хүндэ байлга ашагта малтамал шэнжэлхэ хэрэгые эрдэм ухаанай үндэһөөр эрхилхэ арга олгоно. Энээнтэй дашарамдуулан СССР-эй Наукануудай академитэй холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ гэээшэ шухала удха шанартай болоно.

Геологидо эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын удаан болзоройкомплексно программые зохёон бэелүүлхэ саг тулажа ерээ. Үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэлгэ, ашагта малтамалай нөөсэ баялигуудые бэдэрэн шэнжэлгын түрүү арга онолнуудые, оньһото техникэ байгуулга, мүн бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ болон аппаратурануудые бүтээлгэ энэ программада оруулагдаха байна.

СССР-эй эрдэм, техникын талаар гүрэнэй комитедэй баталһан программатай зохилдуулан, Уренгойн газай хэбтэшэтэй газарта Тюменскэ эгээл гүнзэгы скважина малтаха гэһэн шиидхэбэри энэ жэлэй январь һарада абтаа һэн. Советскэ Союзай бүхы газар дээрэ түсэбэй ёһоор комплексно шэнжэлгэ хэхэ гэээшэ тэрэнэй гол шэнжэ болоно. Тиигэжэ ороной газарай нөөсэ баялигуудые айхабтар гүнзэгыдэ шэнжэлгын шухала шата эхилбэ. Тэрэнэй гол шэнжэнь юуб гэхэдэ, Советскэ Союзай бүхы газарай нюруугай, гүн дундахи нөөсэ баялигуудые үргэлжэ дээрэнь түсэбэй ёһоор шэнжэлгэ мүн.

Анастасьевско - Троицка болон Ураалай скважина мүн лэ малтажа эхилхээр хараалагданхай. Тэдэнэй гүнзэгынь 12—15 километр болохо юм. Ехэ гүнзэгыдэ үшөө 6 скважина малтагдахаар түсэблэгдэнэ. Днепровско - Донецкэ, Прикаспийска, Тимано-Печорско скважинанууд нефтьтэй газарнуудта, харин Мурунтауска, Норильска ба Кривой Рогой скважинанууд рудагаар баян нютагуудта малтагдаха байна. Кольско болон Саатлинска айхабтар гүнзэгы скважина малталга үргэлжэлүүлэгдэхэ.

Ороной газар дайдын гүн дундахи байгууламжые шэнжэлгын комплексно программые амжалтатайгаар бэелүүлгэ гол нютагуудта элдэб түхэлэй ашагта малтамалнуудай хэр зэргэ байһые сэгнэхэ, бэдэрэлгын ба шэнжэлэн элирүүлгын хүдэлмэриин эгээл таарамжатай зохид шэглэлнүүдые тодорхойлхо арга олгохо байна.

Түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй урда ехэ зорилгонууд табигдана. Тэдэниие амжалтатайгаар шиидхэлгэ хүн бүхэнэй һайн шанартай, бүтээсэ ехэтэй ажалһаа дулдыдаха юм. Мүнөөдэр, мэргэжэлэй һайндэрэйнгөө урда тээхэнэ, социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябагшадай нэрэнүүдые дурдаха дуран хүрэнэ.

«Оренбурггазгеология» нэгэдэлһээ Социалис Ажалай Герой А. Жуковай, «Ухтанефтегазгеология» нэгэдэлһээ Ленинскэ комсомолой шангай лауреат В. Безругай үрэмдэлгын бригаданууд тогтууритай һайн үндэр үрэ дүнгүүдые түйлана.

СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат П. Кожевниковэй хүтэлбэрилдэг бригада ехэ гүнзэгыдэ үрэмдэлгэ хэхэдээ, табан жэлэй эхинһээ хойшо дүрбэн жэлэй даабари дүүргэбэ. «Главтюменьгеология» гэжэ Карска экспедициин хүдэлдэг холын Хойто зүгэй хүшэр хүндэ эрхэ байдалда иимэ ехэ амжалта түйлаһаниинь һайшаалтай.

Киргизэй Н. Бацкалевай бригада бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг байһаараа шалгарна. «Иркутскгеология» нэгэдэлэй В. Тюриковэй коллектив материальна нөөсэнүүдтэ гамтайгаар хандадаг юм. Арьбалһан нөөсэнүүдээрээ энэ бригада жэлдээ 1 һара соо ажалладаг байна.

Һалбариингаа мэргэжэлэй түрүү бригаданууд 1983 оной ба бүхы табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхые шиидээ. Доторойнгоо нөөсэнүүдые үгэ түгэсөөр хэрэглэһэнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй, нарин нягта алмалта арьбалалта хэһэнэй ашаар тэдэнэр уялгануудаа дүүргэхые хараална. Газарай нөөсэ баялигуудые уудалагшад энэ үүсхэлыень үргэнөөр дэмжэһэн байха юм.

Эгээл орёо зорилгонуудые шиидхэжэ, ажалай ехэ амжалтануудые түйлажа шадаха байһанаа совет геологууд үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлбэ. Байгша оной ба бүхы табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй үргэн дэлисэ хадаа һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй урда Коммунис партиин табиһан зорилгонуудай амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байлгын үндэһэ һуури болоно.

(ТАСС).

1957 ондо Эрхүүгэй геологическа управлениһээ таһалагдажа, РСФСР-эй Геологиин министерствэдэ сэхэ мэдэлтэй тусхай Буряадай геолого-бэдэрэлтын экспедици эмхидхэгдэһэн юм. Тэрэл жэлдэ Буряад ороной газар дайда дээрэ шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулдаг бүхы эмхи зургаануудые нэгэдүүлэн Буряадай территориальна геологическа управлени бии болгогдоо һэн. Удаань, 1980 ондо «Бурятгеология» нэгэдэл болон хубилагдаа.

Тиин мүнөө Буряадай геологууд заншалта һайндэрөө уггахатаяа хамта коллективэйнгээ байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойе угтаба гэээшэ. Энэ ойтой, мүн геологуудай заншалта һайндэртэй дашарамдуулан, коллективэйнгээ ажал хэрэгүүд, хүгжэлтын зам тухай хөөрэхэ гэһэн бодол байгаа юм.

Буряадай республикада өөрын территориальна управлениин эмхидхэгдэһэн ушарые тодорхойлбол, урда тээнь эндэ Зэдын, Орекитканай онсо шухаг металлнуудай, Ильчирэй хризотил-асбестын, Боксоной боксидой гэхэ мэтэ томо томо хэбтэшэнүүд олдоһон байна. Тиигэжэ Буряад ороной газар дайдын байгаалиин ашагта малтамалнуудаар баян байһаниинь элирээ.

Манай коллектив бүри түрүүшын үдэрһөө шухала удхатай ехэ зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха, ажалша бэрхэ коллектив болоһоноо гэршэлһэн юм. Богонихон болзор соо Буряад ороной бүхы газар дайда дээрэ дунда хэмжээнэй геологическа шэнжэлгэнүүд хэгдээ һэн. Тиигэжэ хризотил-асбест, кварцын элһэн болон элдэб элементнүүдэй һонирхолтой хэбтэшэнүүд олдоо. Тэрэ районуудта шэнжэлгын ехэ хүдэлмэринүүд ябуулагдажа, урдань тухайлагдаашьегүй байһан ашагта малтамалнуудай нөөсэнүүд нээгдээ. Тоолобол, Хойто-Прибайкалида сульфидно-никелиин ба колчеданно-полиметаллай, Хүрбэ-Яруунын талада колчеданай ба колчеданно-полиметаллай, Ошурковада апатидай, Мухар-Талада перлидэй, Наранда ба Эгэтэдэ флюоридой гэхэ мэтэ хэбтэшэнүүд болоно.

Нэгэдэлэй эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо геологическа шэнжэлгэнүүдэй хажуугаар геофизическэ ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Хорин табан жэлэй туршада тэрэнэй хэмжээн 370 мянган түхэригһөө 3 миллион 200 мянган түхэриг хүрэтэр ургаһан байха юм. Агаарһаа болон газар дээрэ хэгдэһэн геофизическэ шэнжэлгын ашаар Хүрбэ-Яруунын түмэрэй рудагай, Тыйска түмэртэй кварцидуудай, Озёрно, Назаровска, Холофлинско колчеданно-полиметаллическа, Могсохоной флюоридой зуугаад хэбтэшэ элирүүлэгдээ.

Геолого-шэнжэлгын хүдэлмэридэ мүнөө геохимическэ арга үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Энэ арга Буряад ороной түбэй ба урда зүгэй районуудта илангаяа ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэһэн байна. Тиигэжэ Харитоновой, Колобкигай, Жарчихинска молибденэй хэбтэшэнүүд олдоо.

Манай гидрогеологууд республикынгаа арадай ажахыда, илангаяа хүдөө ажахыда тон хэрэгтэй хүдэлмэри ябуулна. Тэдэнэр хүдөө нютагуудые, предприятинуудые, малшадые уһаар хангана бшуу. Мүнөө республикын түбэй ба урда зүгэй газар дайдада хаана ямар уһанай бии байһаниинь гүйсэд элирүүлэгдэжэ, тусхай карта табигданхай.

Үнгэрһэн 25 жэл соо сэбэр уһанай гушан, эмнэлгын аршаанта уһанай дүрбэн нөөсэ олдон шэнжэлэгдэнхэй. Мүнөө бүхы промышленна предприятинууд, томо томо һуурин тосхонууд, колхоз, совхозууд газар дороһоо абтаһан сэбэр уһаар хангагдана. Харин зарим газарта уһанай дуталдаһан ушар тэндэ шэнжэлэгдээд, олдоод байһан газар дорохи уһые худаг малтажа абажа шадаагүйһөө болоно. Мүнөө шэнжэлэгдээд байһан уһанай 30 нөөсын 13-ниинь ашаглагдаад, гурбаниинь ашаглалгада оруулагдахаар бэлдэгдэжэ байнхай. Манай республика аршаан булагуудаар олон. Мүнөө ашаглагдажа байһан Горячинск, Аршан, Нилово-Пустынь, Питателевское аршаануудһаа гадна үшөө олон минеральна булагууд шэнжэлэгдэнхэй. Гэбэшье республикын санаторно-курортно баазануудые, хүн зоной амарха, бэеэ эмшэлхэ байра байдал тэндэ түхеэрхэ аргагүйдэнэ. Тиигэжэ шэнжэлэгдээд байһан аршаан булагуудай оройдоол 25 процент ашаглагдана.

Нэгэдэлэй эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо лабораторно албан тон ехэ хүдэлмэри ябуулна. Мүнөө манай түбэй лаборатори хадаа орёо нарин, тодо мэргэн аппаратураар хангагдаһан үйлэдбэриин түрүү участок болонхой. Тэрэ бүхы районно экспедицинүүдэй шэнжэлгын дүнгүүдые баталха түб болоно.

Манай хүдэлмэридэ научно-шэнжэлгын институдууд, дээдэ һургуулинууд ехэ туһа хүргэдэг. Мүнөө нэгэдэлнай гуша гаран институдтай холбоо барисаатайгаар хүдэлнэ. Буряад ороной дайдын баялигые шэнжэлхэ хэрэгтэ СССР-эй АН-эй Сибириин отделениин Буряадай филиалай геологиин институдай эрдэмтэд ехэ хубитаяа оруулна.

Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ манай геологуудай үмэнэ асари ехэ зорилгонууд табигданхай. Тэдэниие бэелүүлхэ талаар нилээд ехэ оролдолго гаргагдана гэээшэ. Жэшээлэн хэлэбэл, Бүлюутын сэбэр известнягуудай хэбтэшэ гүйсэд шэнжэлэгдээ. Энээн тухай тоосоон СССР-эй ГКЗ-дэ эрхим сэгнэлтэдэ хүртэһэн байна. Мүн барилгын материалнуудай табан хэбтэшэ, Ирканинска тампонажна шабарай хэбтэшэ промышленна ашаглалгада тушаагдаа. Тиихэдэ Холодным колчеданно-полиметаллнуудай, Бага-Ойногорой молибденэй, Эгэтын флюоридой хэбтэшын нөөсэнүүдэй гүйсэд шэнжэлгэ дүүргэгдэжэ байна. Мүн Ошурковай апатидай нөөсын хоёрдохи ээлжээнэй шэнжэлгэ түгэсхэгдэхөөр хараалагдана.

Энэ табан жэлдэ үшөө гол анхаралаа хандуулха объектнүүднай гэхэдэ, Ородой шухаг металлнуудай, Жарчихинска молибденэй, Ухогольско болон Хара-Нуурай фосфоридой, Хэлтэгын флюоридой, Овгольско полиметаллнуудай, Мухалайн нефелиновэ сиенидүүдэй болон барилгын материалнуудай хэдэн хэбтэшэнүүд болоно. Республикада мүнөө үнгэтэ болон элдэб шухаг металлнуудые, асбест, шулуун нүүрһэ, сэбэр ба цемент холисотой известняк, плавиково шпат, кварц, фосфат, перлит болон барилгын бусад материал олзоборилхо горнорудна промышленность хүгжөөхэ гүйсэд арга боломжо бии. Гусиноозёрско ГРЭС болон Улаан-Үдын хоёр ТЭЦ Гусиноозерскын ба Түгнын шулуун нүүрһөөр дутамаггүй хүдэлгэгдэхэ. Гадна Дабаан-Горхоной, Талын, Охин-Булагай, Мунханай шулуун нүүрһэнэй хэбтэшэнүүд ашаглагдаха юм. Республикын хойто районуудые түлишын нөөсөөр хангахын тула Баргажанай, Дээдэ-Ангарын, Муяын голнуудта бэдэрэлгэ хэгдэхэ байна.

Манай нэгэдэлэй геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин ашаг үрэ нилээд үндэрөөр сэгнэгдэдэг юм. Энэ хадаа манай геологуудай — инженернүүд болон техникүүдэй, бэдэрэгшэд, малтагшад болон юрын хүдэлмэрилэгшэдэй оролдосого ажалаар түйлагдаһан амжалта. Шэнжэлгын хүдэлмэриин үедэ ушарһан элдэб бэрхэшээлнүүдые манай геолого бэдэрэгшэдэй коллективүүд эрэлхэгээр дабажа гарадаг.

Буряадай геологууд КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум дээрэ баталагдан абтаһан Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхаар зоригжонхой. Ганса Ошурковай хэбтэшын хоёрдохи ээлжээнэй шэнжэлэгдэхэдэ, апатидай рудагай нөөсэ 2—2,5 дахин элбэгжэжэ, жэлдээ 38 миллион тонно үтэгжүүлгэ гаргаха Забайкалиин апатидай завод түүхэй эдээр гүйсэд хангагдаха байна. Энэ хадаа ороной Сибиринн болон Алас-Дурна зүгэй районуудта фосфорно үтэгжүүлгэ гаргалгаар түрүүшын ори ганса предприяти болоно. Мүн түүхэй эдэйншье бааза баһал ганса юм. Зүүн-Саянай фосфоридтой һудал ехээр шэнжэлэгдэнэ. Тэндэ Ухаа-Голой, Боксоной, Хара-Нуурай фосфоридой хэбтэшэнүүд нээгдэнхэй. Мүн тиихэдэ барилгын материалнуудай, шулуун нүүрһэнэй, газар дорохи уһанай нөөсэнүүдшье хүдөө ажахыда хэрэгтэйл ха юм.

Мүн өөрынгөө хамһабариин ажахыешье үргэдхэн хүгжөөнэбди. Һүүлэй хоёр жэл соо Яруунын, Баунтын районуудта адуу үсхэбэрилжэ эхилээбди. Ахын райондо мүн тиимэ фермэ баригдажа байнхай. Бүхыдөө 250 адуу моридтой болонхойбди. Хэжэнгын райондо үхэрнүүдые, Улаан-Үдын райондо гахай бариха түсэбтэйбди. Экспедицинүүд болон партинууднай өөһэдын теплицэнүүдтэй боложо байна.

Анхан эмхидхэгдэнээр мүнөө болотор, 25 жэлэй хугасаа соо нэгэдэлэймнай геолого-бэдэрэлгын хүдэлмэриин хэмжээн 7,9 миллионһоо 25 миллиондо хүроо. Хүдэлмэрилэгшэдэймнайшье тоо олошоржо, 2890-һээ 5095 болоһон байна. Мүн энэ хугасаа соо үндэр мэргэжэлтэй кадрнууд урган гараһан байха юм. 38 хүмнай хүдэлжэ ябаад геологиин эрдэмэй кандидадай диссертаци хамгаалаа. 17 хүн аспирантурада заочноор һуралсана. Манай коллективтэ ажалай хүмүүжэл гараһан үндэр мэргэжэлтэд Б. М. Зубарев, В. Н. Силаков, А. С. Филько, Ю. С. Беломестных, С. С. Иванов, Ф. И. Ковальский, А. С. Трофимов, Н. Ф. Рубцов, В. А. Чебаненко, Г. Е. Викулов болон бусад мүнөө хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдэнхэй. 1971 оной февраль һарада наймадахи табан жэлэй түсэб, уялгануудые сүм дүүргэһэнэйнгээ түлөө Буряадай геологическа управлени Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн.

Бүхы 25 жэлэй хугасаа соо нэгэдэлэй 93 хүдэлмэрилэгшэд орденуудаар, 491 хүн медальнуудаар шагнагдаа һэн. Эдэнэр 15 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд байха. 12 хүмнай СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат болонхой. Буряадай АССР-эй габьяата инженер, геолог, уралан нарижуулагша, экономист гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ 43 хүн хүртэнхэй.

Ямаршье промышленна коллективтэ тон адляар манайшье нэгэдэлдэ үг дамжуулан хүдэлһэн бүлэнүүд бии. Эдэнэр—Малышевтан, Торгимаевтан, Гонтаренкотан, Шелковниковтон, Ивашкинтан, Сальниковтан, Абдуловтан, Самсоненкотан болон бусад болоно.

Бидэ, Буряад ороной геологууд, 25 жэл утатай хүгжэлтын зам гаталхадаа, республикынгаа промышленностиин, хүдөө ажахын барилгын индустриин хүгжэлтэдэ тон хэрэгтэй минерально-түүхэй эдэй найдамтай бааза байгуулгада хубитаяа оруулһандаа омогорхолтойбди. Гэбэшье энэ манай түйлалтануудые хизаарлана бэшэ. Баян дэлгэр Буряад оронойнгоо байгаалиин баялигуудай утые нээжэ, арадай ажахын хүгжэлтэдэ зорюулха гэээшэ манай нангин уялга бшуу.

П. ШОБОГОРОВ,
Геологиин үйлэдбэриин «Бурятгеология» нэгэдэлэй генеральна директор.

АЛДАР СОЛЫН АРЮУН ЗАМААР

ЭРХИМҮҮД

Владимир Кручинин, Геннадий Баташов гэгшэд Ошурковай геолого-бэдэрэлгын партиин түрүү үрэмдэгшэд юм. Тэдэнэр үрэмдэлгын техникые һайнаар ашаглажа, һара бүрингөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Кручинин, Г. Баташов хоёр үрэмдэлгын арангада.

О

«Бурятгеология» нэгэдэлэй ядерно-физическэ лабораториин ахамад инженер Галина Бадмацыреновна Базарова 23-дахи жэлээ эндэ хүдэлнэ. Тэрэ эрхим түрүү мэргэжэлтэн байһан тула минеральна түүхэй эд шэнжэлхэ атомно-абсорционно арга, мүн рентгеноспектральна методикые нэгэдэл соогоо түрүүлэн хэрэглэһэн габьяатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: лабораториин хүдэлмэрилэгшэд Г. Б. Базаровые (баруун гарһаа гурбадахи) табин наһанайнь ойгоор амаршалжа байна.

О

Ошурковска геолого-бэдэрэлгын партиин Александр Карплюгай, Михаил Брянскиин хүтэлбэрилдэг үрэмдэгшэдэй бригаданууд газарай гүн руу гүнзэгы үрэмдэлгэ хэхэ талаар даабаринуудаа амжалтатай дүүргэжэ байдаг. Тэдэнэр Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаад, газар үрэмдэхэ түрүүшын кварталайнгаа түсэбые 1000 метрээр үлүүлэн дүүргэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дурсагдагша бригаданудай гэшүүд.

М. СИБИРЯГАЙ фото.

ТАСС • АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

…И БАРИСААНАЙ НАЙДАМТАЙ ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

…ХИНКИ. Хани барилсаа холбоон …нэгэндээ туһалал… 1948 оной ап… …ба гар табигдаһан …ляндиин договор …Финляндиин гүрэнэй эгээл гайхамшагта …болоно гэжэ КПФ-эй …пленумэй хэблэлдэ мэдүүлгэ дотор …дээ. …35 жэлэй тур… …үйлэ хэрэгүүдэй 1948 ондо договорто гар табиха үеын хоёр ороной гүрэнэй политикын сэсэн мэргэн, холын хараатай байһые батаар элирхэйлэн гэршэлнэ. Тэрэ Финляндиин эб найрамдалта гадаадын политикын, совет-финляндиин харилсаанай хэлбэришэгүй үндэһэ һуури мүн. СССР-эй ба Финляндиин хоорондохи харилсаа холбооё саашадаашье эдэбхитэйгээр хүгжөөхөөр бэлэн байһанаа КПФ мэдүүлнэ.

1948 оной договор ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи амгалан ёһоной харилсаае үрэ түгэсөөр хүгжөөлгын жэшээ боложо, уласхоорондын шухала удха шанартай байна.

Совет-финляндиин договорой баталагдаһаар 35 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Финляндиин коммунистнууд Советскэ Союзай Коммунис партида аха дүү ёһоной амаршалгануудые хүргэнэ. Пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлдэг КПФ-эй ба КПСС-эй харилсаа холбоон бүгэдэ ниитын эб найрамдалай, аюулгүй байдалай аша туһада, Финлянди болон Советскэ Союзай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооё саашаданьхүгжөөлгэдэ алба хэнэ гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

…ДЭХИ …ЛДӨӨНҮҮД

…Түбэй Европодо …хүсэнүүдые, бүү …ые хорооха тухай …хөөрэлдөөнүүдэй …31-нэй түгэсхэлэй …заседани дээрэ …делегациие хүтэл… В. В. Михайлов …Хөөрэлдөөнүүдэй …социалис оронуу… шухала үүсхэлнүү… доро үнгэрбэ гэ… …конференци дээ… …дээ. …дурадхалнууд эгээ…, бодото дээ… …мүүлэгдэжэ байна гэжэ совет делегат тэмдэглээ. Үгэеэ ойлголсолгонуудые түйлаха хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулжа байһан олохон бэрхэшээл түбэгүүдые тэдэнэр дабаха арга олгохо байна.

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй шэнэ үүсхэлнүүдэй үндэһөөр Венэдэхи хөөрэлдөөнүүд дээрэ үгэеэ ойлголсобол, Европодохи байдалые һайжаруулха талаар шухала юумэн хэгдэхэ байна. Эдэ дурадхалнуудай гүнзэгы удхатай байһые ойлгожо, Венэдэхи хөөрэлдөөнүүдтэ шэнээр хандахые совет түлөөлэгшэ баруунай оронуудые уряалаа.

Хөөрэлдөөнүүдтэ байгша оной майн хахад болотор забһарлалга соносхогдоо.

УУЛЗАЛГАДА БЭЛДЭНЭ

ХЕЛЬСИНКИ. Совет хото городуудтай хани барисаа, хүршэ ёһоной харилсаа холбоо тогтоодог Финляндиин 50 хотын түлөөлэгшэд Советскэ Союзай ба Финляндиин анда хотонуудай түлөөлэгшэдэй долоодохи уулзалгада эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. Энэ уулзалга мүнөө зун Ярославльда болохо юм гэжэ «Финлянди—Советскэ Союз» гэдэг бүлгэмэй захирагша-директорэй орлогшо Калеви Лехтинен ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

Заншалта уулзалгымнай байгша ондо, хани барисаан, харилсаа холбоон ба нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай совет-финляндиин договорто гар табигдаһаар 35 жэлэй ойе манай оронуудай арадуудай баярай оршон байдалда тэмдэглэжэ байһан жэлдэ, болохо байһаниинь гайхамшаг лэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Эдэ бүгэдэ ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршолгын толотомо гэршэ жэшээ болоно.

ФРГ-гэй БУНДЕСТАГАЙ ЗАСЕДАНИ

БОНН. Байгша оной мартын 6-да болзорһоо урид үнгэргэгдэһэн парламентын һунгалтын үедэ һунгагдаһан ФРГ-гэй бундестагай учредительнэ заседани эндэ нээгдэбэ. Бундестагай түрүүлэгшэ болон тэрэнэй орлогшонорые һунгаха асуудалнууд заседаниин зүблэхэ зүйлдэ табигдана. Баруун Германиин парламент ФРГ-гэй правительствын толгойлогшые мүн лэ һунгаха ёһотой. Мүнөөнэй канцлер, ХДС-эй түрүүлэгшэ Г. Коль энэ тушаалда ори ганса кандидат болоно.

СДПГ-гэй түрүүлэгшэ В. Брандт бундестагай заседаниие нээхэдээ, эб найрамдалай, бусад оронуудтай хани хүршэ ёһоной политика, тэрэ тоодо ФРГ-гэй ба социалис гүрэнүүдэй хоорондо баталагдаһан договорнуудай, хэлсээнүүдэй үндэһөөр политика бэелүүлгэдэ туһалхыень депутадуудые уряалаа.

…ПУЧИ К. МАРКСЫН ДУРАСХААЛЫЕ ЁҺОЛНО

…ПЕНЬ. Карл Маркс …бщественые хүгжөөл… …хуули ёһонуу… …лэн нээһэн, со… …байгуулалта зохёо… …капитализмтай …харгы замые заа… …түрүүшын хүн …Кампучиин Ара… …люционно партиин …Политбюрогой гэ… …-гай Националь… …түрүүлэгшэ Чеа …лба. …Марксын түрэһөөр …ойдо, наһа бараһаарнь 100 жэлдэ зорюулагдажа, Пномпеньдэ үнгэргэгдэһэн баяр ёһололой митинг дээрэ тэрэ үгэ хэлэхэдээ, шэнэ үе сагта В. И. Ленинэй хүгжөөһэн Марксын суртал һургаалнууд бүри гүн ехэ удхатай болоһон байгаа гэжэ тэмдэглээ. Тэдэнь колонизаторнуудта эсэргүүгээр дарлагдаһан арадуудай тэмсэлэй замыень зааһан одон болонхой. Эдэ суртал һургаалнууд Кампучиин арадые колониализмтай, американ империализмтай, уладхоорондын хархис хүсэнүүд болон тэдэнэй табималнуудта эсэргүү тэмсэлдэ зориг жуулһан байна.

Марксизм-ленинизмын гол ёһонуудай үндэһөөр Кампучида хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, патриотическа интеллигенциин ба бусад арад зоной холбоос бэхижүүлнэ. Энэ холбооной хүсэн түгэс, бата бэхи байһанай ашаар Кампучида революци амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байна.

…ВАНДАХИ БАЙДАЛ

…УТ. Зүүн Ливанай …голдохи байдал …байһаар. Үн… …рнуудтэ эндэ Из… …сэрэгүүдэй подраз… …дэй ба Ливанда амгалан байдал тогтоохо арабууд хоорондын хүсэнүүдэй Сридэлдэ ородог Сириин сэрэгшэдэй хоорондо ехэ буугаар буудалдаанууд болоһон байгаа. Ээзэргэ түримхэйлүүлэй танкова шэнэ частьнууд энэ гол руу эльгээгдэнэ, «Ас-Сахафия» гэдэг информационно агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, израилиинхид Бейрудһаа урагшаа 20 километрэй газарта, Дамур хото шадар, сэрэгэй аэродром барижа захалба.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Онохойн модоной комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад модоной зомгооһоор хабтагай хэдэг цехэй коллективэй үүсхэлые халуунаар дэмжэбэ. Нүхэр Вашкевичэй хүтэлбэрилдэг түс цехэй бригадын гэшүүд Эб найрамдалай долоон хоногой туршада ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха, һайн шанартай продукци гаргаха, Эб найрамдалай совет фонддо нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһэ эльгээхэ гэлсэһэн байгаа.

Комбинадай хүдэлмэришэд март һарын ажалай нэгэ үдэрэй туршада 13.355 түхэриг мүнгэн олоһон байна. Тэдэнэр энэ мүнгэеэ Эб найрамдалай совет фонддо эльгээһэн байха юм. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 3134 түхэригөөр үлүү болоно. Комбинадай гурбадахи доодо складай хүдэлмэришэдэй олоһон 1838 түхэриг мүнгэн бусад коллективүүдэйхидэ орходоо үлүү ехэ болоно. Мүн модоной зомгооһоор хабтагай хэдэг цехэй, доодо нэгэдэхи, хоёрдохи складуудай, транспортна цехэй, участогай, заһабарилгын-механическа мастерскойн, гэр барилгын цехэй хүдэлмэришэд энэ үдэр хэзээ хэзээнэйхиһээ ульгам бэрхээр хүдэлжэ, халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргээ юм.

Транспортна цехэй жолоошон М. А. Ястребов һарынгаа салин хүлһэн—200 түхэриг мүнгэ Эб найрамдалай совет фондын жасада эльгээһэн байна.

Онохойн модоной комбинадай коллектив Эб найрамдалай совет фондын Хүндэлэлэй грамотаар 1983 оной эхиндэ шагнагдаа һэн.

Ц. ЦЫБАНОВ,
Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеран.

ВЕТЕРАНУУДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Ажалай ба дайнай ветерануудай IV конференци Хурамхаанай түб һууринда үнгэрбэ.

«Ажалай ба дайнай ветерануудай районой, хүдөөгэй соведүүдэй зорилгонууд тухай», гэһэн элидхэлтэйгээр ветерануудай районно соведэй түрүүлэгшэ А. С. Гергесов үгэ хэлээ.

— Манай районой ажалай болон дайнай ветеранууд наһанайнгаа амаралтада гаранхайшье һаа, нийтын малда тэжээл бэлэдхэхэ, барилгын материалнуудые бэлдэлгэдэ болон бусад ажалда арга шадалаараа хүдэлжэл байдаг. Мүн тиихэдэ залуушуулые хүмүүжүүлгэдэ, архиншадтай, нийтын журам эбдэгшэдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ ветеранууд ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэдэнэй баян дүршэлые хэрэглэжэ, таарамжатай ажал хэрэгтэ хабаадалсуулха хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай, Барханай дунда һургуулиин үнинэй багша Г. Э. Дамбаев, Уланхаанай совхозой лүговод Д. Г. Богданов, ветеранууд С. М. Михайлов, М. М. Туманов, П. Н. Молчанов, КПСС-эй Хурамхаанай райкомой нэгэдэхи секретарь Д. Ю. Цыбикжапов, райвоенком Э. М. Добровольский гэгшэд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ.

Ж. ГАРМАЕВ.

Манай фотокорреспондент А. Шойжоловой зураг дээрэ Улаан-Үдын 17-дохи һургуулиин 3-дахи класста һурадаг Эдик Базаровые харанат. Һургуулида һуража эхилһэн сагһаа хойшо Эдик хүүгэдэй спортивна һургуулиин гимнастикын секцидэ ябадаг болоһон юм.

— Эдик нэтэрүү бэрхээр упражнениинүүдые хэдэг, — гэжэ тэрэнэй тренер Иван Андреевич Зданович хөөрэнэ. —Эдик манай секциин эгээл оролдосотой, найдамтай гимнаст юм.

Гимнастикын секцидэ ябадаг Эдик Базаров юрэнхы эрдэмэйнгээ һургуулида эрхимээр һурана.

ЭРХИМ БЭЛЭГ

Түргэн туһаламжа үзүүлдэг республиканска больницын ба Хяагтын түбэй районно больницын хүдэлмэрилэгшэд Ехэ-Нугын совхозой Новдесятниковска һү һаалиин фермын коллективтэ эрхим бэлэг хэбэ.

Ород, совет болон хилын саанахи оронуудай уран зохёолшодой бүтээлнүүдые, эрдэм-дэлгэрүүлгын литература суглуулжа, дүн хамта 297 ном медигүүд бэлэглээ. Тэдээндэ анхарал хандуулһанайнь ба үнэтэ бэлэгэйнь түлөө һаалишад үнэн зүрхэнһөө халуун баяр хүргэһэн байна.

А. ФАРФУТДИНОВ.
Хяагтын район.

Чилиин агууехэ поэт Пабло Нерудын драматическа кантатын удхаар найруулагдаһан «Звезда и смерть Хоакина Мурьетты» гэһэн рок-балетдэ Буряадай хореографическа училищиин һурагшад оперо болон балетэй театрай залуу артистнууд хабаадаһан байна.

...Үгытэй Хоакин хүбүүн инаг дураяа, жаргалаа олохо хүсэлтэй алта бэдэрэгшэдтэй хамта холын замда мордоно. Хуби заяаниинь тэрэниие Тереса басагантай холбоно. Гэбэшье тэдэнэй жаргал удаан үргэлжэлнэгүй...

Анха түрүүшынхиеэ зүжэгтэ хабаадажа, гол парти гүйсэдхэхэдэ гайтай. Юуб гэхэдэ, энэл түрүүшын алхамһаа зүжэгэй амжалта, залуу артистын ерээдүй, харагшадай сэгнэлтэ дулдыдадаг. Энэ балетдэ хабаадаһан артистка Людмила Невзгодова (Тереса), хореографическа училищиин һурагшад Эдик Мусаев (Хоакин), Володя Кожевников (Поэт) творческо ажалайнгаа эхин шатые шадабаритайгаар харуулаа.

«Энэ балетдэ хабаадахадаа, һурагшаднай пластикын шэнэ зүйлнүүдые шудалаа, ойлгожо, гүйсэдхэжэ һураа. Иимэ шадабаритай хатаршад хожомоо классическа зүжэгүүдэй партинуудые гүйсэдхэхэ аргатай болоно, — гэжэ СССР-эй арадай артистка училищиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Л. П. Сахьянова хөөрэнэ.

«Энэ ондоо түхэл янзатай балет. Алексей Рыбниковэй хүгжэм. Залуу артистнууд. Гэбэшье Пабло Нерудын зохёолой философско гүн удхые дамжуулжа шадана», — харагшад шэнэ балетдэ иимэ сэгнэлтэ үгэнэ.

Казахстанай комсомолой шангай лауреат, «Молодой балет Алма-Аты» гэжэ ансамблиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Б. Г. Аюханов энэ зүжэгтэ мүн лэ үндэр сэгнэлтэ үгөө.

А. ЧЕПАКИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тереса (Людмила Невзгодова), Хоакин (Эдуард Мусаев).
Авторай фото.

50 МҮНГӨӨР «ЖИГУЛИ»

«Спортлотогой» управлени Гусиноозерскын ГРЭС-эй хабсаргагша Александр Иванович Плешаковые ехэ шүүбэреэрнь һаяхан амаршалба.

— Гусиноозерск хото ерэһээр жэл тухай болобоб, — гэжэ Александр Иванович хөөрэнэ. — Шэнэ жэл «Спортлотогой» биледээр намда ехэ шүүбэритэй жэл боложо эхилбэ. «36-һаа 5-ыень тааха» гэһэн лотерейн 7-дохи тиражда гурбан номер тудажа, 11 түхэриг шүүгээб. Энэл лотерейн 10-дахи тиражда дүрбэн номер таагаад, 149 түхэриг абааб. Харин «49-һөө 6-ень тааха» гэһэн лотерейн 10-дахи тиражда аяар табан номер таажархёоб. Тиигэжэ 1494 түхэриг шүүгээ һэм.

А. И. Плешаков «Спортлотогой» лотерейгээр наадахадаа лаха аргагүй аза талаантай байба. 12-дохи тиражда дүрбэн номер дахин тудажа, 78 түхэриг шүүбэритэй болобо.

— Урдандаа «Спортлото» мүртэйгөөр наададаггүй һаа, мүнөө нэгэшье тиражыень алдахаяа болинхойб, — гэжэ Александр Иванович хэлээ һэн.

Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг Александр Севастьянович Игнатьев «Спринг» лотерейн 50 мүнгөөр 8300 түхэригэй «Жигули-2105» түхэлэй хүнгэн автомобиль шүүгээ.

А. ИЛЬИНА,
«Спортлото» управлениин ахалагша инструктор.

БЭЛИГЭЭ ХАРУУЛБА

Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэрэй хүсөөр үнгэрһэн уран һайханай харалгые уран бэлигтэнэй ёһотой харалга гэжэ нэрлэмээр. Эхэ орондоо, агуу вождь Лениндэ, түрэл Буряадай 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан шүлэг, дуунууд зэдэлээ. Хоорой дуун, хатарнууд, уран гоёор уншалга, арадай инструментнүүд дээрэ наадалга, шог ёгто сценкэнүүд харагшадай анхарал татаа, мүн дуу, хатарай ансамблиинхидай бэлиг шадабари бултанда һайшаагдаа.

Инженерно-экономическа болон мяха, һүнэй предприятинуудай технологиин факультедүүдэй хатаршад нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа. Технологическа факультедэй студентнэр хойто зүгэй арадуудай хатарнуудые уян нугархайгаар гүйсэдхөө. Барилгын факультедэй хүбүүдэй буряад хоорой дуунууд түрэл хизаар нютагаа магтаһан, хүн зоной солые дуудаһан удхатай байгаа.

Дүн хамта 980 студент факультедүүдэй харалгада хабаадалсаа. Харалгын дүнгүүдээр технологическа факультет 1-дэхи, һү, мяханай продуктнуудай технологиин факультет 2-дохи, инженерно-экономическа факультет 3-дахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Т. АБИДУЕВА,
«За технические кадры» газетын редактор.

ЭДИР ШАТАРШАД ЭДЭБХИТЭЙ

Республикын һурагшад хабарайнгаа амаралтые ашатай туһатайгаар үнгэргөө. Тэдэнэй олонхинь аян замда гаража, түрэл хизаар оронойнгоо түүхын үзэмжэтэ газарнуудые хараа, нүгөөдүүлынь мүрысөөнүүдтэ хабаадаа. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын 35-дахи һургуулиин бүлэг һурагшад Эрхүү хотодо шатараар болоһон бүхэроссин мүрысөөндэ хабаадаһан байна. Эдэнэр булта, онсолон нэрлэбэл, Эрдэм Пурбуев, Виктор Косяков, Виталий Суходеев, Елена Бартынова гэгшэд Постышевой нэрэмжэтэ пионернүүдэй байшангай дэргэдэхи шатарай кружогто ябадаг юм. Хүтэлбэрилэгшэнь —Александр Михайлович Игумнов мүн.

Шатаршан А. М. Игумнов тухай республикын хүн зон олоороо мэдэдэг ёһотой. 1927 ондо тэрэ шатараар республикын эгээл түрүүшын чемпион болоһон алдартай. Гадна спортын энэ зүйл тухай статья, корреспонденцинүүдые эгээл түрүүлэн хэн толилуулһан бэ? А. Игумнов гэһэн гар табилгатай материалнууд тэрэ үеын газетэнүүдэй хуудаһануудта олоор гарадаг һэн. 74 наһанайнгаа богоһо мүнөө алхабашье, энэ хүмнай юрэдөө, хүнгэн сарюун, хурса һонор зандаа.

— Эгсэ 60 жэлэй саана шатар наадажа һураһан хүм. Буряадай республикын байгуулагдажа байһан үе һэн. Тэрэ гэһээр шатартаяа хахасаагүйб. Энээнһээ гадна үхибүүдтэй харилсаха ехэ дуратайб. Иигээд хоёр шуналаа нэгэдүүлхэдээ, эдиршүүдые шатарта һургаха талаар мэргэжэлтэй болоо һэм. 1936 онһоо, энэ байшангай нээгдэһэн үеһөө эндэ хүдэлнэб, — гэжэ Александр Михайлович хөөрэнэ.

Уданшьегүй, апрель һарада городой эхин классуудай һурагшад-октябрятанууд шатараар шадабаряа туршалсаха юм. Мүнөө дээрээ бэлэдхэл ябуулагдана. Улаан-Үдын 19-дэхи һургуулиинаа кружогто ябадаг 60-аад үхибүүдэй олониинь эхин классуудай һурагшад. Зариманиинь бүри хүүгэдэй саадта ябахаһаа эхилээд, шатар наадажа һураа юм. 3-дахи һургуулиин 2-дохи классай һурагша Виталий Федоров иигэжэ хөөрэбэ:

— Минии аба Вадим Петрович «Тополек» саадта ябажа байхадам, намайе шатарта һургажа эхилээ һэн. Үдэшэндөө шатарай номуудые үзэнэбди. Татьяна Алексеевна эжымни лаборант мэргэжэлтэй юм. Баһал намтай мүрысөөд туршадаг. Харин 3 наһатай Лена гэжэ дүү басагамни бишыханшье һаа, хаана, ямар дүрсын табигдахые һайн мэдэдэг, дүрсэ бүхэниие зүб нэрлэдэг. Үбгэн абамни мүн лэ һайнаар наададаг. Төөдэймнай олонхи ушарта диилдэдэгшье һаа, урмаа хухардаггүй.

Нэрээшье, олон бүлэнүүд хүүгэдээ шатарай нааданда дуратайгаар хүмүүжүүлнэ. Шатарта һурахадаа, эдиршүүд нэн түрүүн зүбөөр, эмхи гуримтайгаар бодомжолжо һурана, анхаралаа нэгэ юумэндэ хандуулха тэсэбэритэй болоно гэжэ А. М. Игумнов тоолодог. Анхандаа шатараар тэрэнэй һурагшадынь байһан заримые нэрлэбэл, спортын мастерта кандидадууд, Зүүн Сибириин технологическа институдай багша Баир Митыпов, энэл институдай студент Сокто Намжилов, ЛВРЗ-дэ ажалладаг Игорь Брылёв ба бусад болоно.

Үхибүүд ээлжээтэ хэшээлдээ шатараар дэлхэйн түрүүшын чемпион Вильгельм Стейнец тухай хөөрөө шагнаба. Александр Михайлович ойлгосотой юрэнхыгөөр хөөрэхые оролдоно. Удаань суута шатаршанай нэгэ этюдые хаража, зүбшэн хэлсэбэд. 4-дэхи һургуулиин Костя Федотов, Женя Васильев, 1-дэхи, 37-дохи һургуулинуудай Дима Никифоров, Юра Мантагуев, Владик Чинавлев гэгшэд шатараар эхин классуудай һурагшадай городской мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэхын түлөө оролдоно. Мүнөө үедэ 9-дэхи, 10-дахи классуудта һурадаг Олег Красавин, Түмэн Пурбуев, Владимир Умяров, Баир Гуруев гэгшэд эгээл иимэ мүрысөөнүүдтэ олон дахин хабаадаһан байха юм. Тиимэһээл аха нүхэд ёһоор багашуулда туһална.

Г. ТУРТУЕВА.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Апрелиин 3-һаа 8 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты!» 9.55 — «Булагууд». 10.25 — Баримтата фильм. 10.45 — «Будильник». 11.15 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.15 — «Элүүр энхэ байлга». 13.00 — «Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ программа. 13.30 — «Пионери». 13.45 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.45—«Хүгжэмтэ киоск». 15.15 — «Аяншалагшадай клуб». 16.15 —«Мүнөөдэр—Геологой үдэр» СССР-эй геологиин министр Е. А. Козловский дамжуулгада хабаадаха. 16.45 — Геологой үдэртэ хүгжэмтэ дамжуулга. 17.45 — Ажалшадай бэшэгүүдтэй, дуоадхалнууд болон гомдолнуудтай Литвагай партийна организациин ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай. Литвагай КП-гэй ЦК-гай секретарь М. К. Дыбенко дамжуулгада хабаадаха. 18.45 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.30 — Циркын арендэ. 20.20—«Калина красная» — уран һайханай фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — Киногой уран бэлигтэн Анна Маньяни тухай дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 16.25 — Гандболоор Европын чемпионуудай кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. ЦСКА — «Металлопластика» (Югослави). 16.55 — Геологой

үдэртэ зорюулагдаһан
тата фильмүүд. 17.15 —
данай уран һайханай
тивүүдэй концерт. 17
«Мэдээжэ гад, юрэ
юумэн». 18.35 — Серге
кофьез фильм-концерт
— «Хождение по му
слон серитэй уран һа
фильм (9-дэхи сери). —
щин». 20.00 — «9-дэхи
21.00 — «Амгалан нойр
багашуул!» 21.15 —
корреспондентнүүд хөө
21.45—Баримтата фильм
— «Время». 22.35 —
ник Чукотки» — уран һ
фильм 00.05 — Уһа р
рэлгөөр Европын кубо
тэхын түлөө мүрысөөн.

ПОНЕДЕЛЬНИК 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Орлята Чапая» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 11.15 — РСФСР-эй габьяата артист М. Рожков наадаха (балалайка). 11.40 — «Ан амитадай аймаг». 12.40 — Шэнэ һонин (12.45 час хүрэтэр). 16.20 — Шэнэ һонин. 16.35 — «Выступление в прениях» — телевизионно баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. Арадай ба совет дуунуудые гүйсэдхэдэг залуушуулай республиканска табадахи конкурсдо хабаадагшадай концерт.

Москва. 17.45 — «Мартин Лютер Кинг» — баримтата фильм (Канада).

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.45 — Футболой шэнжэлэл. 19.15 — «Ажалаараа нэрэ хүндэтэй». «Сибириин газар». Уренгой — Ужгород гэжэ газай хоолой соргые барилгада ороной промышленна предприятинуудай оруулдаг хубита. 19.50 —Фашис булимтарагшадһаа Венгриие сүлөөлһэн үдэртэ. Венгриин телевидениин программа. «Венгриин мүнөөнэй байдал», «78-й микрорайон»—телевизионно уран һайханай фильм. 21.45 — 22.00 —Забһарлалга. 22.00—«Время». 22.35— РСФСР-эй арадай артистка В. Васильеватай уулзалга. 23.55 — ««Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.10—«Людвиг ван Бетховен». Скрипкэ ба фортепиано дээрэ наадагдаха 7-дохи соната.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Ород хэлэн. 13.35 — Түүхэ. 6-дахи класс. Томас Мюнцер. 14.05 — «Эрдэм ухаанай һонин». «Антарктида руу командировкоор ошолго». 14.35 — Түүхэ. 5-дахи класс. «Эртэ урдын Римдэ». 15.00 — «Пароль во Вселенную» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.10 — «Карл Марксын хэрэг хэтэдээ мүнхэ» — 1-дэхи дамжуулга (ГДР). 15.55 — «Замбуулиниие шэнжэлгын үе саг». Түүхэ-бэшэгэй хуудаһанууд. «Замбуулинай хабар» — 2-дохи фильм. 16.55 — Шэнэ һонин. 17.00 — «Мэдэ, шада» — эрдэм-дэлгэрүүлгын дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 17.45 —
сараха темээр бар
фильмүүдэй програм
Москва. 18.15 —
саад».
Улаан-Үдэ. 18.45 —
шал даа» — үхибүүдэ
рюулагдаһан дамжуулга
— Соносхолнууд.
«Арадай театрай му
байдал ба ерээдүй»
«Соведүүдэй ороно
нүүд» — баримтат
Москва. 21.00 — «А
нойрсогты, багашуул!»
ля абгай хөөрэнэ...»
Уласхоорондын һонин
—«Время». 22.35 —
логодняя кадриль» —
визионно уран һайханай
23.45 — «На страже се
го неба» — телевизион
римтата фильм. 24
Футболоор СССР-эй
нат. «Нистру» — «С

ВТОРНИК, 5

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Түбэй телевидениин ба бүхэсоюзна радиогой хүүгэдэй ехэ хоорой концерт. 10.45 — «78-й микрорайон» — телевизионно уран һайханай фильм. (Венгри) 12.00 — «На семи холмах», — телевизионно баримтата фильм. 12.30 — Шэнэ һонин. 16.20 — Шэнэ һонин. 16.40— Социалис оронуудай баримтата фильмүүд. 17.25 — М. Равель. «Квартет фа-мажор».

Улаан-Үдэ. 17.55 — «Тэрэ 23-тай байгаа» — киноочерк. 18.15 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Манай партийна ажал хэрэгүүд». «Мэргэжэлтэд бүхы юумэ шиидхэдэг». 18.45 — «Байгал» (буряадаар). 19.15 — Арадай хиналтын экран.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20. 00 — «Газартаа эзэн байха». Социалис Ажалай Герой Д. М. Гармаш тухай телевизионно очерк. 20.30 —«Арфа шэнхинэнэ» —фильм-концерт. 20.40 — «Гонки по вертикали» — телевизионно гурбан серитэй уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 21.45— 22.00 — Забһарлалга. 22.00 —«Время». 22.35 — «Ханинарай шарай». 23.20 —Дагестанай АССР-эй Гүрэнэй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 —«Долоон хоногой спорт».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —Франц хэлэн (1-дэхи жэлээ һуража байгшадта). 13.35 —Географи. 6-дахи класс. «Урда Европо. Апеннинын ба Балканай хахад аралнууд». 14.05 — Шатарай һургуули. Бэшэгүүдтэ харюунууд. 14.35 — Общество шэнжэлгэ. 10-дахи класс. «КПСС-эй XXVI съезд ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ тухай». 15.05— «Карл Марксын хэрэг хэтэдээ мүнхэ» — 2-дохи дамжуулга (ГДР). 15.45 —«Замбуулинай үе саг. Түүхэ-бэшэгэй хуудаһанууд». Нэгэдэхи отряд» — гурбадахи фильм. 16.45 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.50 —Түймэр сараха темээр баримтата фильмүүд. 17.20 — Үх
тэ зорюулагдаһан мульт
нүүд.
Москва. 17.55 —
корреспондентнүүд хөө
18.35 — «Эфиопиин н
— Аддис-Абебэ» —кино
18.45 — Белоруссиин т
дениин программа.
Улаан-Үдэ. 19.45 —
холнууд. 19.55 — Бу
АССР-эй 60 жэлэй ойдо
лаг». 20.40 — «Одото
рэ» —киноочерк.
Москва. 21.00 — «А
нойрсогты, багашуул!»
маленького трубочис
мультфильм. 21.15 —
очерк. 22.00 — «Время»
— «Три дня и два го
телевизионно уран һа
фильм.

СРЕДА, 6

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Эдиршүүлэй уран бэлиг. 10.25 — «Гонки по вертикали» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 11.30—«Аяншалагшадай клуб». 12.30 —Шэнэ һонин. 16.20— Шэнэ һонин. 16.40 — «Первая запись на чистом листе» — телевизионно баримтата фильм. 17.00 — «Арадай аялга дуунууд». 17.15 — «ПТУ-да ямар мэргэжэлнүүдтэ, хайшан гэжэ һургадаг бэ?». «Һургуули —ПТУ — завод».

Улаан-Үдэ. 17.45—«Түрэл газаргаа ажаһуунабди». 18.25—«Байгал».

Москва 19.00—«Нээмэл хэшээл» — һурагшадтаа зорюулагдаһан дамжуулга. 19.30—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 19.45—«Эрдэм ухаанай һонин». 20.15—Балетэй артистнуудай концерт. 20.40 — «Гонки по вертикали»—телевизионно гурбан серитэй уран һайханай фильм (2-дохи сери). 21.45—22.00—Забһарлалга. 22.00 —«Время». 22.35—А. В. Неждановагай байшан соо». 23.55—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00—Немец хэлэн. 13.35—Түүхэ. 8-дахи класс. «Хаанта засаг болон крепостной эрхэдэ үндэһэлдэг байдалда эсэргүүгээр түрүү хүнүүдэй тэмсэл» (Н. Г. Чернышевский). 14.05—«Таанадта, түрэлхид». 14.35—Түүхэ. 6-дахи класс. «XVIII зуун жэлэй түрүүшын хахадай соёл гэгээрэл». 15.05—А. И. Куприн. «Ажабайдалай ба зохёохы ажал ябуулгын хуудаһанууд». 15.50 —«Замбуулинай үе саг. Түүхэ-бэшэгэй хуудаһанууд». «Интеркосмос»—4-дэхи фильм. 16.50—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55—«Спасибо музыка за то...»—баримтата фильм.

Москва. 17.45—Уһа руу һурэлгөөр Европын кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. 18.25—Финлянди тухай баримтата фильмүүд.

Улаан-Үдэ. 19.00—Бур
АССР-эй 60 жэлэй
«Горн» гэһэн прог
19.30—«Таанадта, аги
нууд ба политинфор
нууд». 19.45—«Горняк
ямараар ханганаб?»
дамжуулга. 20.15—Со
нууд. 20.25—«Номдо
тайшуулда».
Москва. 21.00—«А
нойрсогты, багашуул!»
'маленького трубочис
мультфильм. 21.15—Ук
уран һайханай коллекти
концерт. 21.30—Сахари
гы дээрэ мотоциклаар
далгаар Европын чемп
Италиһаа дамжуулгада
—«Время». 22.35—«Че
родился»—уран һа
фильм.

ЧЕТВЕРГ, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Нээмэл хэшээл»—һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 10.25—«Гонки по вертикали»—телевизионно уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 11.30—«Холо, ойрын дуунууд». 12.10—«Путешествие по Москве. Под кронами московских бульваров»—телевизионно баримтата фильм. 12.30—Шэнэ һонин. 16.20 — Шэнэ һонин. 16.35—«Гүрэн түрын удха шанартай хэрэг»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.55—Ород хэлэн. 17.25 — «Алтан шайба» гэжэ клубай шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн.

Улаан-Үдэ. 18.10—«Мүрысэдэг ханинар»—киноочерк. 18.20—Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.35—«Байгал».

Москва. 19.05—Олон түмэнэй ленинскэ университет. «Бригадна ажахын тосоон». 19.35 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 19.50—«Саяан» хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга.

Москва. 20.35 — «Гонки по вертикали» — телевизионно гурбан серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 21.45— 22.00 — Забһарлалга. 22.00— «Время». 22.35—Ю. Тынянов. «Бодомжонууд... уулзалганууд...» 23.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.55 — Түбэй телевидени болон бүхэсоюзна радиогой симфоническа ба эстрадна хүгжэмэй оркестр наадаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Испан хэлэн. 13.35 — А. А. Фадеев. «Залуу гварди». 7-дохи класс. 14.05 — «Манай саад». 14.35 — Түүхэ. 9-дэхи класс. «СССР-ые байгуулга». 15.05— Н. В. Гоголь. «Ревизор». 15.50 —«Замбуулинай үе саг. Түүхэ бэшэгэй хуудаһанууд». «Эб найрамдалай ба хани барисаанай харгы замууд» — 5-дахи фильм. 16.50—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55 — Соносхолнууд. 17.05 — «Луч дарует здоровье» — баримтата фильм. 17.35 — «Элүүр энхэ байлга» — телевизионно журнал.

Москва. 18.10 — Уласхоорондын конкурснуудай лауреат В. Бакк наадаха (фортепиано). 18.35 — «Шатарай һургуули». «Сагаан тэргэ

Улаан-Үдэ. 19.05 —
дай АССР-эй 60 жэлэй
«Поэдэй уулзалга». Ч-Р
жилов. 19.35 — «Про
дистын мэдээсэл»—кино
Москва. 19.50 — «А
уран бэлиг» — телеви
шэнжэлэл.
Улаан-Үдэ. 20.35 —
онсо удхатай шүлэгүү
киноочерк.
Москва. 21.00 — «А
нойрсогты, багашуул!»
весну делали» — мульт
21.15 — «Элүүр энхы
байлга» — эрдэм дэлг
гын программа. 22.00 —
мя». 22.35 — «Норманди
ман»—уран һайханай ф
00.25 — «Композитор Е
Жарковскиин дуунууд»
концерт. 01.00 — Фут
СССР-эй чемпионат. Ш
«Арарат» (2-дохи тайм)

ПЯТНИЦА, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильмнүүдэй программа. 10.25—«Гонки по вертикали» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери). 11.35—Венын И. Штраусай нэрэмжэтэ камерна оркестрэй концерт. 12.35 — Шэнэ һонин. 16.20 — Шэнэ һонин. 16.40—Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.10—«Адресат: ТВ». 17.25—«Байгал»

Москва. 17.55 — «Онтохондо айлшаар». «Золушка» — уран һайханай фильм. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Живы и здравствуют в США» — США-да хоргодожо байһан нацис гэмтэд тухай телевизионно баримтата фильм (Англи). Политическэ шэнжэлэгшэ В. Дунаев оролто үгэ хэлэхэ. 20.30—А. Цагарели. «Ханума»—Ленинградай М. Горькиин нэрэмжэтэ академическэ драмын Ехэ театрай фильм-зүжэг. 21.45 — 22.00 — Забһарлалга. 22.00—«Время». 22.30 — «Ханума»—фильм - зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.35—«Ородой музей». Ородой графика. 24.00 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00 — Англи хэлэн. 13.35 — Түүхэ. 4-дэхи класс. «Би — Советскэ Союзэй эрхэтэнби!». 14.05 — А. Прокофьевой поэзи. 14.35—«Отклонение—ноль» — уран һайханай фильм. 15.55 — «Хүдэлмэриинь газар—замбуулин» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.50 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.55—«Уушханай ханяадые һэргылэн аргалалга» — киноочерк.

Москва. 17.10 — «Т
вод бии» гэһэн циклһэ
скваагай комсомолой а
рэгүүд».
Улаан-Үдэ. 17.55 —
юугээр һонирходогбта
— «Эрдэм, техникэ» —
журнал. 18.45—«Когд
сеивается туман лжи»
римтата фильм. 19.25 —
сим Перепелица»—ура
ханай фильм.
Москва. 21.00 — «А
нойрсогты багашуул!»
кий оловянный солда
мультфильм. 21.15 —
наар ажаллахадаа,
ажаһуухаш» гэһэн дам
һаа. «Коллектив юу х
дахаб» — 3-дахи дам
22.00 — «Время». 22
«Благочестивая Марта»
визионно уран һайханай
(1-дэхи ба 2-дохи сери
01.00 — Футболоор СС
чемпионат. «Черноморец»
«Спартак» (2-дохи тайм)

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Партийна комитет болон түрүү дүй дүршэл»—түрүү бэшэг. «Буряадай АССР-эй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө»—материалнуудай суглуулбари. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо» —ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хамтын подрядые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ»—республиканска семинар-зүблөөн дээрэ В. Ф. Лысовэй хэһэн элидхэл. Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Харгыгаар ябаха дүримүүдые наринаар сахиха» — В. В. Лукьяновай шэнжэлэл. Уласхоорондын мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Амаралтын үдэрэй һонин». —Суглуулбари. «Шоные тэргэдэ яажа хүллөөб»—В. Башиновай. Л. Левченкын фельетон. Телевидениин программа. Соносхолнууд.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная— 2.54—54. зам. редактора -2-68-08. зам редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23. промышленности и строительст. ва—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00438. Заказ № 78. Индекс 04649.